

Рішення, прийняті третьою судовою палатою Вищого адміністративного суду України

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 1 жовтня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: головуючого — Штульмана І. В. (суддя-доповідач), суддів: Бутенка В. І., Весельської Т. Ф., за участю: позивача К.; представника Рубіжанської міської ради Луганської області Я., розглянувши у відкритому судовому засіданні в порядку касаційного провадження адміністративну справу за позовом К. до Рубіжанської міської ради Луганської області про визнання незаконним та скасування рішення, за касаційною скаргою Рубіжанської міської ради Луганської області на постанову Донецького апеляційного адміністративного суду від 26 березня 2013 р.,

В С Т А Н О В И В:

У липні 2012 р. К. звернувся в суд з позовом до Рубіжанської міської ради Луганської області, в якому зазначив, що 31 жовтня 2010 р. територіальна громада обрала його міським головою м. Рубіжного. 27 червня 2012 р. відбулася чергова 22 сесія Рубіжанської міської ради Луганської області, на якій за результатами розгляду депутатського запиту Є. міська рада прийняла рішення «Про дострокове припинення повноважень міського голови м. Рубіжне К.» від 27 червня 2012 р. № 22/65. Позивач просить суд визнати незаконним та скасувати це рішення через порушення Регламенту Рубіжанської міської ради щодо порядку розгляду депутатського запиту та ст. 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (далі — Закон № 280/97) щодо безпідставного проведення другого пленарного засідання 22 сесії міської ради секретарем, а не міським головою.

Постановою Рубіжанського міського суду Луганської області від 14 січня 2013 р. позовні вимоги К. до Рубіжанської міської ради про визнання незаконним та скасування рішення залишені без задоволення.

Суд першої інстанції, відмовляючи в задоволенні позовних вимог, дійшов висновку, що процедура проведення 22 сесії Рубіжанської міської ради відповідає вимогам чинного законодавства, відповідач, як колегіальний орган, прийняв рішення «Про дострокове припинення повноважень міського голови м. Рубіжне К.» від 27 червня 2012 р. № 22/65 в межах повноважень та у

спосіб, передбачений Законом № 280/97, кожен депутат на свій розсуд і за своїм внутрішнім переконанням оцінив виконання міським головою посадових обов'язків та визначився з рішенням.

Постановою Донецького апеляційного адміністративного суду від 26 березня 2013 р. апеляційну скаргу позивача задоволено. Постанову Рубіжанського міського суду Луганської області від 14 січня 2013 р. скасовано та прийнято нову постанову, якою задоволено позовні вимоги К. і визнано протиправним та скасовано рішення Рубіжанської міської ради від 27 червня 2012 р. № 22/65.

Суд апеляційної інстанції, скасовуючи рішення суду першої інстанції та задовольняючи позовні вимоги К., зробив висновок, що при підготовці до розгляду на сесії Рубіжанської міської ради питання про дострокове припинення повноважень міського голови було допущено порушення ст. 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11 липня 2002 р. № 93-IV (далі — Закон № 93-IV) та Регламенту Рубіжанської міської ради шостого скликання щодо визначеної обов'язкової процедури розгляду депутатського запиту внаслідок чого позивача, якому адресований запит, позбавлено можливості надання обґрунтованих пояснень (заперечень) на кожний пункт депутатського запиту Є. На думку колеги суддів апеляційного суду, це призвело до прийняття спірного рішення про дострокове припинення повноважень міського голови, яке не відповідає Конституції України та не ґрунтується на законі.

Не погоджуючись із постановою Донецького апеляційного адміністративного суду від 26 березня 2013 р. і посилаючись на порушення норм матеріального та процесуального права, Рубіжанська міська рада Луганської області звернулася до Вищого адміністративного суду України з касаційною скаргою, в якій просить скасувати рішення суду апеляційної інстанції та залишити в силі постанову Рубіжанського міського суду Луганської області від 14 січня 2013 р.

У касаційній скарзі зазначено, що апеляційний суд не врахував заяву міського голови м. Рубіжного, який 27 червня 2012 р. під час спільного засідання постійних комісій Рубіжанської міської ради Луганської області стверджував, що йому не потрібен час для підготовки та надання пояснень. При цьому відмічено, що позивач рішення відповідача від 27 червня 2012 р. № 22/64 не зупинив, підписавши його без зауважень.

Касаційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах.

Відповідно до ч. 1 ст. 220 КАСУ суд касаційної інстанції перевіряє правильність застосування судами першої та апеляційної інстанцій норм матеріального та процесуального права, правової оцінки обставин у справі і не може досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обста-

вини, що не були встановлені в судовому рішенні, та вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу.

Згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

З матеріалів справи вбачається, що 31 жовтня 2010 р. територіальна громада обрала К. міським головою м. Рубіжного Луганської області, що підтверджується рішенням № 1/1 Рубіжанської міської ради від 24 листопада 2010 р.

Загальними положеннями Регламенту Рубіжанської міської ради шостого скликання, затвердженого рішенням Рубіжанської міської ради від 24 листопада 2010 р. № 1/3 (далі — Регламент), встановлено, що порядок діяльності міської ради, його виконавчих органів і посадових осіб ґрунтується на Конституції України, Законах № 280/97, № 93-IV, інших законах України, на актах Президента України і КМУ, Статуті територіальної громади м. Рубіжного і цьому Регламенті.

За змістом ч. 1 ст. 12 Закону № 280/97 міський голова є головною посадовою особою територіальної громади міста.

Повноваження міського голови можуть бути припинені достроково у випадках, передбачених ст. 79 цього Закону, що має наслідком звільнення його з посади (ч. 3 ст. 42 Закону № 280/97).

Частиною 4 ст. 42 Закону № 280/97 визначено, що сільський, селищний, міський голова:

1) забезпечує здійснення у межах наданих законом повноважень органів виконавчої влади на відповідній території, додержання Конституції та законів України, виконання актів Президента України та відповідних органів виконавчої влади;

2) організує в межах, визначених цим Законом, роботу відповідної ради та її виконавчого комітету;

3) підписує рішення ради та її виконавчого комітету;

4) вносить на розгляд ради пропозицію щодо кандидатури на посаду секретаря ради;

5) вносить на розгляд ради пропозиції про кількісний і персональний склад виконавчого комітету відповідної ради;

6) вносить на розгляд ради пропозиції щодо структури і штатів виконавчих органів ради, апарату ради та її виконавчого комітету;

7) здійснює керівництво апаратом ради та її виконавчого комітету;

8) скликає сесії ради, вносить пропозиції та формує порядок денний сесій ради і головує на пленарних засіданнях ради;

9) забезпечує підготовку на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань

самоврядування, місцевого бюджету та звіту про його виконання, рішень ради з інших питань, що належать до її відання; оприлюднює затверджені радою програми, бюджет та звіти про їх виконання;

10) призначає на посади та звільняє з посад керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, крім керівників дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів;

11) скликає загальні збори громадян за місцем проживання;

12) забезпечує виконання рішень місцевого референдуму, відповідної ради, її виконавчого комітету;

13) є розпорядником бюджетних коштів, використовує їх лише за призначенням, визначеним радою;

14) представляє територіальну громаду, раду та її виконавчий комітет у відносинах з державними органами, іншими органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності, громадянами, а також у міжнародних відносинах відповідно до законодавства;

15) звертається до суду щодо визнання незаконними актів інших органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права та інтереси територіальної громади, а також повноваження ради та її органів;

16) укладає від імені територіальної громади, ради та її виконавчого комітету договори відповідно до законодавства, а з питань, віднесених до виключної компетенції ради, подає їх на затвердження відповідної ради;

17) веде особистий прийом громадян;

18) забезпечує на відповідній території додержання законодавства щодо розгляду звернень громадян та їх об'єднань;

18¹) бере участь у здійсненні державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в межах та у спосіб, встановлені Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»;

19) здійснює інші повноваження місцевого самоврядування, визначені цим та іншими законами, якщо вони не віднесені до виключних повноважень ради або не віднесені радою до відання її виконавчих органів;

20) видає розпорядження у межах своїх повноважень.

Відповідно до ч. 5 ст. 42 Закону № 280/97 сільський, селищний, міський голова несе персональну відповідальність за здійснення наданих йому законом повноважень.

Судом першої інстанції встановлено і позивачем зазначені обставини не оспоруються, що рішення про скликання 27 червня 2012 р. 22 сесії Рубіжанської міської ради було прийнято її головою, тобто позивачем у справі.

Згідно з п. 1 ч. 2 ст. 11 Закону № 93-IV при здійсненні депутатських повноважень депутат місцевої ради має також право на депутатське звернення, депутатський запит, депутатське запитання.

Пунктами 3, 4, 9 ч. 2 ст. 19 Закону № 93-IV передбачено, що депутат місцевої ради має право: пропонувати питання для розгляду їх радою та її органами; вносити пропозиції і зауваження до порядку денного засідань ради та її органів, порядку розгляду обговорюваних питань та їх суті; брати участь у дебатах, звертатися із запитами, ставити запитання доповідачам, співдоповідачам, головуючому на засіданні.

Відповідно до ст. 21 Закону № 93-IV депутатський запит — це підтримана радою вимога депутата місцевої ради до посадових осіб ради і її органів, сільського, селищного, міського голови, керівників підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, які розташовані або зареєстровані на відповідній території, а депутат міської (міста обласного значення), районної, обласної ради — також до голови місцевої державної адміністрації, його заступників, керівників відділів і управлінь з питань, які віднесені до відання ради. Депутатське запитання — це засіб одержання депутатом місцевої ради інформації або роз'яснення з тієї чи іншої проблеми. Відповідь на запитання може бути оголошено на сесії ради або дано депутату місцевої ради в індивідуальному порядку. Запитання не включається до порядку денного сесії, не обговорюється і рішення по ньому не приймається.

Згідно з частинами 1, 2, 5 ст. 22 Закону № 93-IV депутатський запит може бути внесений депутатом місцевої ради або групою депутатів попередньо, або на пленарному засіданні ради у письмовій чи усній формі. Запит підлягає включенню до порядку денного пленарного засідання ради. Депутатський запит обговорюється у разі необхідності на пленарному засіданні місцевої ради. Депутат місцевої ради має право дати оцінку відповіді на свій депутатський запит. За результатами відповіді на депутатський запит може бути проведено обговорення, якщо на цьому наполягає не менше 1/4 присутніх на засіданні депутатів місцевої ради. Посадових осіб, до яких звернуто запит, своєчасно інформують про дату та час обговорення відповіді на запит радою. Вони або уповноважені ними особи мають право бути присутні на цьому засіданні ради. За результатами розгляду відповіді на депутатський запит рада приймає відповідне рішення.

27 червня 2012 р. відбулася 22 сесія Рубіжанської міської ради, до початку якої і до затвердження порядку денного депутатом Рубіжанської міської ради Є. на ім'я міського голови К. було внесено письмовий депутатський запит, в якому запропоновано включити до порядку денного цієї сесії питання про дострокове припинення повноважень міського голови м. Рубіжного К. за незабезпечення здійснення наданих йому повноважень і порушення прав та свобод громадян. Цей депутатський запит був включений до порядку денного сесії ради.

Пунктом 16 ч. 1 ст. 26 Закону № 280/97 встановлено, що виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішується питання про прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови у випадках, передбачених цим Законом.

Розділом XV Регламенту встановлений порядок розгляду депутатських запитів та відповідей на них.

Відповідно до пунктів 5–11, 13–15 розділу XV Регламенту депутатський запит може бути внесений попередньо або на пленарному засіданні ради в письмовій чи усній формі. Депутатський запит вноситься попередньо в письмовій або усній формі на ім'я міського голови (в разі його відсутності — секретарю міської ради) за 15 днів до початку сесії. Міський голова доручає виконавчому комітету міської ради або посадовій особі міської ради підготувати проект рішення з цього питання і внести його на розгляд міської ради. Вищезазначений проект рішення повинен бути попередньо узгодженим з ініціатором депутатського запиту. Депутатський запит вноситься в письмовій або усній формі безпосередньо на пленарному засіданні перед затвердженням порядку денного сесії. По даному депутатському запиту приймається тільки рішення про його розгляд на засіданні профільної постійної комісії або позачерговій сесії міської ради. Підготовлений відповідно до цього регламенту депутатський запит підлягає включенню в повістку дня сесії. Депутатський запит може обговорюватися на сесії міської ради і по ньому міська рада приймає відповідне рішення. Офіційна письмова відповідь на депутатський запит в семиденний строк або в інший установлений міською радою строк направляється міському голові і депутату, який вніс запит. Відповідь на депутатський запит оголошується головуючим на засіданні сесії міської ради в тому випадку, якщо на цьому наполягає депутат. Відповідь на депутатський запит може бути обговорено, якщо на цьому наполягає депутат і не менше 1/4 депутатів, присутніх на засіданні сесії. В разі обговорення відповіді на депутатський запит, його текст, відповіді на нього та проект рішення міської ради розповсюджуються серед депутатів перед сесією міської ради. Для розгляду відповіді на депутатський запит секретар міської ради запрошує на пленарне засідання міської ради посадових осіб, до яких був направлений запит.

Згідно з ч. 2 ст. 79 Закону № 280/97 повноваження сільського, селищного, міського голови можуть бути також достроково припинені, якщо він порушує Конституцію або закони України, права і свободи громадян, не забезпечує здійснення наданих йому повноважень.

За змістом ч. 3 ст. 79 Закону № 280/97 повноваження міського голови за наявності підстав, передбачених ч. 2 цієї статті, можуть бути припинені достроково за рішенням місцевого референдуму або за рішенням відповідної ради, прийнятим шляхом таємного голосування не менш як двома третинами голосів депутатів від загального складу ради.

Рішенням Рубіжанської міської ради Луганської області від 27 червня 2012 р. № 22/64 постійним комісіям міської ради було доручено розглянути на спільному засіданні комісій одразу після першого пленарного засідання 22 сесії міської ради питання, викладені в депутатському запиті Є. від 27 червня 2012 р. № 41/1-12, і вирішено після загального засідання комісій провести друге пленарне засідання 22 сесії міської ради.

Після першого пленарного засідання відбулося загальне засідання постійних комісій Рубіжанської міської ради. Відповідно до протоколів засідань постійних комісій: з соціальних питань; з питань економічного розвитку, бюджету і фінансів; мандатної, з питань депутатської діяльності і етики, гласності і законності; з питань розвитку підприємництва, комунальної власності, приватизації, містобудівництва і земельних відносин, — рекомендовано підтримати пропозицію, викладену в депутатському запиті Є., і розглянути проект рішення про дострокове припинення повноважень міського голови на другому пленарному засіданні 22 сесії Рубіжанської міської ради.

Після загального засідання постійних комісій Рубіжанської міської ради 27 червня 2012 р. відбулося друге пленарне засідання, на якому було прийняте рішення № 22/65 про дострокове припинення повноважень міського голови м. Рубіжного Луганської області К.

При прийнятті оспорюваного рішення відповідачем взято до уваги оцінку результатів діяльності райдержадміністрацій та виконкомів міських рад міст обласного значення Луганської області за перше півріччя 2012 р., надану Луганською обласною державною адміністрацією. З цієї оцінки вбачається, що місто Рубіжне Луганської області в загальному рейтингу в першому кварталі 2012 р. посідало 3 місце, а в першому півріччі 2012 р. — вже 14 місце в області.

При прийнятті оспорюваного рішення відповідач врахував неодноразові порушення міським головою м. Рубіжного К. вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», які підтверджені постановою Рубіжанського міського суду Луганської області від 13 липня 2011 р., залишеною без змін ухвалою Донецького апеляційного адміністративного суду від 2 вересня 2011 р., а також постановою Луганського окружного адміністративного суду від 6 жовтня 2011 р., залишеною без змін ухвалою Донецького апеляційного адміністративного суду від 20 грудня 2011 р.

Приймаючи рішення по даній справі, суд першої інстанції критично оцінив надані позивачем копії листів до Президента України, до Прем'єр-Міністра України, до ряду міністерств України, до депутатів Верховної Ради України як єдині докази виконання міським головою його обов'язків по стабілізації діяльності комунальних підприємств міста, залучення коштів для покращення інфраструктури охорони здоров'я, навчальних закладів міста, благоустрою, оскільки матеріали справи не містять доказів підтвердження

отримання адресатами цих листів та надання відповідей на них. При цьому було враховано, що позивач всю відповідальність за вирішення питань життєдіяльності міста перекладає на депутатів міської ради, керівників підприємств міста, виконавчі органи міської ради.

Встановлені обставини підтверджені матеріалами справи і не є спірними.

Предметом спору у справі є правомірність рішення Рубіжанської міської ради «Про дострокове припинення повноважень міського голови м. Рубіжне К.» від 27 червня 2012 р. № 22/65.

Суд апеляційної інстанції, скасовуючи рішення суду першої інстанції та задовольняючи позовні вимоги К., зробив висновок про те, що відповідач, як суб'єкт владних повноважень, порушив норми ст. 22 Закону № 93-IV та Регламент ради щодо визначеної обов'язкової процедури розгляду депутатського запиту.

Проте з таким висновком апеляційного суду погодитись не можна.

Судом першої інстанції при розгляді справи по суті було встановлено, що позивач К., працюючи на посаді міського голови м. Рубіжного Луганської області, порушував Конституцію та закони України, законні права та інтереси громадян. Апеляційний суд встановлених судом першої інстанції порушень позивача не спростував та фактично погодився з встановленими обставинами.

Єдиною підставою для скасування постанови суду першої інстанції та задоволення позовних вимог К. за висновком суду апеляційної інстанції стала та обставина, що 27 червня 2012 р. на 22 сесії Рубіжанською радою розглядався депутатський запит депутата Є., в якому вона запропонувала включити в порядок денний цієї сесії питання про дострокове припинення повноважень міського голови м. Рубіжного К. за незабезпечення здійснення наданих йому повноважень, порушення прав і свобод громадян, який внесений безпосередньо на пленарному засіданні перед затвердженням порядку денного сесії. Апеляційний суд дійшов висновку про те, що рішенням ради відповідної сесії, до порядку денного якої включений депутатський запит, такий запит повинен направлятися органу або посадовій особі, якій він адресований з пропозицією надати офіційну письмову відповідь на нього раді і депутату місцевої ради. Відповідь на запит у разі необхідності розглядається на пленарному засіданні ради (позачерговій сесії). Тобто порядок розгляду депутатського запиту передбачає обов'язкове направлення його органу або посадовій особі, до яких звернуто депутатський запит, отримання радою офіційної відповіді на запит і тільки потім, за необхідності, здійснюється його розгляд на пленарному засіданні ради.

Проте депутат має право подавати пропозиції, депутатські запитання та депутатські запити, незалежно один від одного, і закон не встановлює черговості звернення депутата спочатку з пропозицією та тільки після цього з

депутатським запитом, а тому суд першої інстанції дійшов правильного висновку про безпідставність посилань позивача на те, що якщо депутат бажає включити до порядку денного питання, то йому необхідно звернутися з пропозицією не пізніше ніж за 15 днів до відкриття чергової сесії або під час відкриття чергової сесії.

Закон № 280/97 не встановлює конкретних строків для внесення питань, які можуть розглядатись на сесії місцевої ради.

Оскільки у депутатському запиті міститься конкретна вимога про включення в порядок денний 22 сесії Рубіжанської міської ради питання «Про дострокове припинення повноважень міського голови м. Рубіжне К.» за незабезпечення здійснення наданих йому повноважень і порушення прав та свобод громадян, то посилання позивача на те, що депутатом Є. було подано не депутатський запит, а депутатську пропозицію, яка не містила в собі жодної вимоги, є хибним.

Матеріалами справи встановлено, що перше пленарне засідання 22 сесії Рубіжанської міської ради було відкрито 27 червня 2012 р. позивачем К. і на цьому пленарному засіданні було прийняте рішення № 22/64, яким доручено постійним комісіям Рубіжанської міської ради розглянути на спільному засіданні комісій одразу після першого пленарного засідання 22 сесії міської ради питання, викладені в депутатському запиті Є. від 27 червня 2012 р. № 41/1-12, та після загального засідання комісій провести друге пленарне засідання.

Відповідно до ч. 4 ст. 59 Закону № 280/97 рішення сільської, селищної, міської ради у п'ятиденний строк з моменту його прийняття може бути зупинено сільським, селищним, міським головою і внесено на повторний розгляд відповідної ради із обґрунтуванням зауважень. Рада зобов'язана у двотижневий строк повторно розглянути рішення. Якщо рада відхилила зауваження сільського, селищного, міського голови і підтвердила попереднє рішення двома третинами депутатів від загального складу ради, воно набирає чинності.

Рубіжанський міський голова К. не скористався своїм правом зупинити рішення № 22/64 і того ж дня 27 червня 2012 р. підписав його, що вказує на те, що йому було достовірно відомо про проведення загального засідання постійних комісій Рубіжанської міської ради.

За змістом частин 6, 10, 15 ст. 46 Закону № 280/97 у разі немотивованої відмови міського голови або неможливості його скликати сесію ради сесія міської ради скликається секретарем міської ради. Сесію міської ради відкриває і веде відповідно міський голова, а у випадках, передбачених ч. 6 цієї статті, — секретар ради. Протоколи сесій міської ради, прийняті нею рішення підписуються особисто міським головою, а у разі його відсутності — секретарем міської ради.

Оскільки Рубіжанський міський голова К. 27 червня 2012 р. після першого пленарного засідання 22 сесії міської ради, знаходячись на своєму робо-

чому місці, немотивовано відмовився від виконання своїх безпосередніх посадових обов'язків, то секретар Рубіжанської міської ради Х. відповідно до ч. 6 ст. 46 Закону № 280/97 на законних підставах відкрив та провів друге пленарне засідання.

Суд першої інстанції дійшов правильного висновку про безпідставність тверджень позивача стосовно необхідності фіксації актом чи іншим документом немотивованої відмови, оскільки Закон не містить такої норми.

Судами першої та апеляційної інстанцій встановлено, що питання про дострокове припинення повноважень позивача, як Рубіжанського міського голови, було обговорено у всіх профільних комісіях Рубіжанської міської ради 27 червня 2012 р., тобто вимоги зазначеної норми Регламенту було дотримано.

З протоколу засідання рахункової комісії Рубіжанської міської ради № 3 вбачається, що 27 червня 2012 р. на засіданні було проведено таємне голосування по проекту рішення «Про дострокове припинення повноважень міського голови міста Рубіжне К.». Так, було видано 31 бюлетень і за результатами голосування по проекту рішення «Про дострокове припинення повноважень міського голови м. Рубіжне К.» проголосувало «за» 26 депутатів із 31.

Міський голова м. Рубіжного К., якому адресований депутатський запит Є., отримавши такий запит, не надав обґрунтованих пояснень (заперечень) на кожний пункт вказаного депутатського запиту, що передбачено ст. 22 Закону № 93-IV та Регламентом Рубіжанської міської ради шостого скликання.

Проте зазначене порушення не може бути визнано таким, що вплинуло на законність прийнятого сесією рішення щодо дострокового припинення повноважень позивача як Рубіжанського міського голови.

На думку колегії суддів Вищого адміністративного суду України суд першої інстанції правильно встановив обставини, які свідчать про допущені позивачем, як міським головою, порушення чинного законодавства і дійшов обґрунтованого висновку про наявність законних підстав для дострокового припинення повноважень позивача.

За правилами ст. 226 КАСУ суд касаційної інстанції скасовує судові рішення суду апеляційної інстанції та залишає в силі рішення суду першої інстанції, яке ухвалено відповідно до закону і скасоване або змінене помилково.

Керуючись статтями 220, 221, 223, 226, 230, 231 КАСУ, суд

у х в а л и в:

Касаційну скаргу Рубіжанської міської ради Луганської області задовольнити.

Постанову Донецького апеляційного адміністративного суду від 26 березня 2013 р. у справі за позовом К. до Рубіжанської міської ради Луганської області про визнання незаконним та скасування рішення скасувати.

Постанову Рубіжанського міського суду Луганської області від 14 січня 2013 р. залишити в силі.

Ухвала набирає законної сили з моменту проголошення та оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України

від 2 жовтня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України складі: головуєчого — Юрченка В. В., суддів: Амеліна С. Є., Кобилянського М. Г., розглянувши у порядку касаційного письмового провадження адміністративну справу за позовом Б. до Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Донецькій області про визнання дій протиправними, скасування наказу про звільнення, поновлення на посаді та стягнення грошового забезпечення за час вимушеного прогулу за касаційною скаргою Б. на постанову Донецького апеляційного адміністративного суду від 10 березня 2011 р.,

в с т а н о в и л а:

У грудні 2010 р. Б. звернувся до суду із зазначеним позовом.

Свої позовні вимоги обґрунтовував тим, що працював на посаді старшого оперуповноваженого в особливо важливих справах Красноармійського відділу БОЗ УБОЗ в Донецькій області ГУ МВС України в Донецькій області. 23 листопада 2010 р. Б. написав під психологічним тиском керівництва рапорт про звільнення за власним бажанням, датований 18 листопада 2010 р. 25 листопада 2010 р. позивач звернувся до начальника ГУ МВС України в Донецькій області з рапортом про відкликання рапорту про звільнення. Проте 5 грудня 2010 р. Б. отримав листа за підписом начальника відділу УБОЗ в Донецькій області Я. про те, що наказом ГУ МВС України в Донецькій області від 30 листопада 2010 р. № 467 о/с позивача було звільнено зі служби в органах внутрішніх справ за п. 64 «ж» (за власним бажанням) Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ з 3 грудня 2010 р. Вважає звільнення зі служби незаконним, оскільки позивач не мав бажання звільнитися з органів внутрішніх справ та звільнення здійснено за відсутності причин, що перешко-

джають виконанню службових обов'язків. Просив з урахуванням уточнення позовних вимог визнати протиправними дії ГУ МВС України в Донецькій області щодо звільнення позивача зі служби в органах внутрішніх справ; скасувати наказ ГУ МВС України в Донецькій області від 30 листопада 2010 р. № 467 о/с в частині звільнення Б. зі служби в органах внутрішніх справ; поновити позивача на службі на посаді старшого оперуповноваженого в особливо важливих справах Красноармійського відділу БОЗ УБОЗ в Донецькій області ГУ МВС України в Донецькій області; стягнути з відповідача на користь позивача грошове забезпечення за час вимушеного прогулу з 4 грудня 2010 р. по день винесення рішення; постанову суду в частині поновлення позивача на посаді та стягнення грошового забезпечення за один місяць допустити до негайного виконання.

Постановою Донецького окружного адміністративного суду від 17 січня 2011 р. позов Б. задоволено частково. Скасовано наказ ГУ МВС України в Донецькій області від 30 листопада 2010 р. № 467 о/с в частині звільнення Б. Поновлено позивача на посаді старшого оперуповноваженого в особливо важливих справах Красноармійського відділу БОЗ УБОЗ в Донецькій області ГУ МВС України в Донецькій області. Зобов'язано відповідача виплатити позивачу середній заробіток за час вимушеного прогулу з 4 грудня 2010 р. по 17 січня 2011 р. В задоволенні решти позовних вимог відмовлено. Постанову суду допущено до негайного виконання в частині поновлення позивача на посаді старшого оперуповноваженого в особливо важливих справах Красноармійського відділу БОЗ УБОЗ в Донецькій області ГУ МВС України в Донецькій області та стягнення середнього заробітку за один місяць

Постановою Донецького апеляційного адміністративного суду від 10 березня 2011 р. апеляційну скаргу ГУ МВС України в Донецькій області задоволено. Постанову Донецького окружного адміністративного суду від 17 січня 2011 р. скасовано. В задоволенні позову Б. відмовлено.

Вказуючи на допущені, на думку Б., судом апеляційної інстанції неповне з'ясування обставин, які мають значення у справі, та порушення норм чинного процесуального та матеріального законодавства, що призвело до неправильного вирішення цього спору, позивач просить скасувати рішення суду апеляційної інстанції, залишивши в силі рішення суду першої інстанції.

Заслухавши суддю-доповідача, обговоривши доводи касаційної скарги та перевіривши за матеріалами справи правильність застосування судами норм матеріального та процесуального права, правової оцінки обставин у справі, колегія суддів вважає, що касаційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах.

Судами першої та апеляційної інстанцій при розгляді справи по суті встановлено такі обставини.

Б. проходив службу в органах внутрішніх справ на посаді старшого оперуповноваженого в особливо важливих справах Красноармійського відділу БОЗ УБОЗ в Донецькій області ГУ МВС України в Донецькій області.

Позивач подав рапорт від 18 листопада 2010 р. на ім'я начальника ГУ МВС України в Донецькій області про звільнення за власним бажанням. Згідно з рапортом від 18 листопада 2010 р. позивач відмовився від проходження військово-лікарської комісії та від присутності на кадровій комісії ГУ МВС України в Донецькій області.

Відповідно до висновків атестаційної комісії від 18 листопада 2010 р. позивач обійманій посаді відповідає та підлягає звільненню з органів внутрішніх справ за власним бажанням на підставі наданого рапорту.

Згідно з протоколом від 19 листопада 2010 р. № 29 на оперативній нараді особового складу Красноармійського відділу БОЗ УБОЗ в Донецькій області ГУ МВС України в Донецькій області було розглянуто рапорт позивача про звільнення за власним бажанням та прийнято рішення клопотати перед керівництвом УБОЗ в Донецькій області та ГУМВС України в Донецькій області про звільнення позивача з органів внутрішніх справ за власним бажанням.

Наказом ГУ МВС України в Донецькій області від 30 листопада 2010 р. № 467 о/с Б. було звільнено у запас за п. 64 «ж» (за власним бажанням) Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ з 3 грудня 2010 р.

Рапортом від 25 листопада 2010 р. позивач відкликав попередній рапорт про звільнення, який відповідно до відмітки на повідомленні про вручення поштового відправлення 26 листопада 2010 р. був отриманий працівником УБОЗ в Донецькій області та 3 грудня 2010 р. переданий до структурного підрозділу УКЗ ГУМВС України в Донецькій області.

Листом від 11 грудня 2010 р. №32/10-8036 позивач був повідомлений про результати розгляду рапорту від 25 листопада 2010 р. щодо подальшого проходження служби в органах внутрішніх справ, відповідно до якого керівництво УБОЗ в Донецькій області утрималось від позитивного вирішення питання по суті рапорту.

Апеляційний суд, скасовуючи рішення суду першої інстанції та відмовляючи у задоволенні позову, дійшов висновку, що позивач, скориставшись своїм правом на відставку, подав на ім'я керівника ГУ МВС України в Донецькій області рапорт про звільнення його у відставку з органів внутрішніх справ за власним бажанням; доводи позивача про те, що рапорт про звільнення ним був складений під тиском керівництва обласного апарату УБОЗ в Донецькій області, доказами не підтверджено.

При цьому суд апеляційної інстанції зазначив, що суд першої інстанції, застосовуючи приписи п. 68 Положення про проходження служби рядовим і

начальницьким складом органів внутрішніх справ, помилково застосував аналогію права, положення ст. 38 КЗпПУ щодо права особи відкликати у передбачений термін заяву про звільнення, оскільки проходження служби в органах внутрішніх справ має свою специфіку та регулюється зазначеним Положенням, норми якого не містять приписів щодо права особи протягом строку, передбаченого п. 68 Положення відкликати рапорт про звільнення, а лише встановлюють термін, за який особа повинна попередити про намір звільнитися зі служби.

Проте з таким висновком суду апеляційної інстанції можна погодитися лише частково.

Дійсно, положення ст. 38 КЗпПУ щодо права особи відкликати у передбачений термін заяву про звільнення стосовно рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ застосуванню не підлягають, оскільки порядок проходження служби цими особами регулюється спеціальним законодавством, зокрема Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженим постановою КМУ УРСР від 29 липня 1991 р. № 114.

Відповідно до п. 62 Положення звільнення осіб рядового і начальницького складу зі служби провадиться:

а) у запас Збройних Сил (з постановкою на військовий облік), якщо звільнені особи не досягли граничного віку, встановленого Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу» для перебування в запасі осіб, які мають військові звання і за станом здоров'я придатні до військової служби;

б) у відставку, якщо звільнені особи досягли граничного віку, встановленого Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу» для перебування в запасі осіб, які мають відповідні військові звання або визнані військово-лікарськими комісіями непридатними за станом здоров'я до військової служби (із зняттям з військового обліку).

Підпунктом «ж» п. 64 Положення передбачено, що особи середнього, старшого і вищого начальницького складу звільняються зі служби в запас (з постановкою на військовий облік) за власним бажанням — при наявності поважних причин, що перешкоджають виконанню службових обов'язків.

Звільнення зі служби за власним бажанням відповідно до зазначеної правової норми можливо при наявності двох обов'язкових умов: 1) власного бажання особи, яка проходить службу, для дострокового звільнення; 2) наявності причин, що перешкоджають виконанню службових обов'язків.

Позивач, подаючи рапорт про звільнення, поважних причин, що перешкоджають виконанню службових обов'язків, не зазначив.

Відповідно до п. 68 Положення особи рядового і начальницького складу, які виявили бажання звільнитися зі служби за особистим проханням, попереджають прямого начальника органу внутрішніх справ про прийняте ними

рішення не пізніше як за три місяці до дня звільнення, про що подають рапорт за командою.

Тобто тримісячний строк, встановлений зазначеною нормою, стосується періоду з дня подання рапорту про звільнення зі служби до постановлення наказу про звільнення і є обов'язковим для усіх учасників процедури звільнення, оскільки жодних винятків застосування такого строку не передбачено. До закінчення тримісячного строку попередження зазначені особи мають право відкликати поданий рапорт, якщо сторони не домовилися за наявності поважних підстав про звільнення у більш короткий строк.

Верховний Суд України, рішення якого відповідно до положень ч. 1 ст. 244-2 КАСУ є обов'язковим для всіх судів України, у постанові від 5 грудня 2011 р. (справа № 21-236а11) сформулював наступну правову позицію: звільнення осіб рядового і начальницького складу зі служби за власним бажанням до закінчення тримісячного строку попередження про таке звільнення, встановленого п. 68 Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, згідно з яким зазначені особи мають право відкликати поданий рапорт, якщо сторони не домовились про звільнення у більш короткий строк, є неправомірним.

Враховуючи викладене, суд апеляційної інстанції дійшов помилкового висновку про законність звільнення позивача зі служби до закінчення тримісячного строку з дати подання рапорту, оскільки даних про те, що сторони домовились про звільнення у більш короткий строк у матеріалах справи відсутні.

Разом з цим, суд першої інстанції, правомірно задовольняючи позов, дійшов помилкового висновку про можливість застосування положень КЗпПУ, оскільки на спірні правовідносини, які урегульовані спеціальним законодавством (Законом України «Проміліцію», Законом України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України», Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ), норми трудового законодавства не поширюються і можуть бути застосовані лише за умови, якщо це передбачено законодавством, яке регулює порядок проходження служби в органах внутрішніх справ (п. 61 Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ: додаткові і соціальні відпустки особам рядового і начальницького складу надаються відповідно до законодавства).

Враховуючи викладене, зазначене посилання суду першої інстанції у мотивувальній частині ухваленого судового рішення слід виключити.

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 220 КАСУ суд касаційної інстанції не може досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обставини, що не були встановлені в судовому рішенні, та вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу.

Згідно з положеннями ст. 226 КАСУ суд касаційної інстанції скасовує судові рішення суду апеляційної інстанції та залишає в силі рішення суду першої інстанції, яке ухвалено відповідно до закону і скасоване або змінене помилково.

Керуючись статтями 210, 220, 222, 223, 226, 230, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Б. задовольнити.

Постанову Донецького апеляційного адміністративного суду від 10 березня 2011 р. скасувати, залишивши в силі постанову Донецького окружного адміністративного суду від 17 січня 2011 р.

Ухвала набирає законної сили через п'ять днів після направлення її копій особам, які беруть участь у справі, та оскарженню не підлягає.

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України
від 2 жовтня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуючого — Юрченка В. В., суддів: Амеліна С. Є., Кобилянського М. Г., розглянувши у порядку касаційного письмового провадження адміністративну справу за позовом С. до управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації про скасування наказу про звільнення, поновлення на посаді, стягнення середньої заробітної плати за час вимушеного прогулу та відшкодування моральної шкоди за касаційною скаргою управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації на ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 13 квітня 2010 р. та окрему ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 13 квітня 2010 р.,

в с т а н о в и л а:

У серпні 2009 р. С. звернулася до суду з вказаним позовом.

Свої позовні вимоги обґрунтувала тим, що постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 15 липня 2009 р. скасовано наказ управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 26 грудня 2008 р. № 418-к та поновлено С. на посаді провідного спеціаліста сектору вищих навчальних закладів, науки та інтелектуальної власності управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації. Копію

цієї постанови позивач отримала поштою 30 липня 2009 р. Наказом управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 16 липня 2009 р. № 172-к С. поновлено на посаді не з 1 січня 2009 р., а з 16 липня 2009 р., що суперечить постанові Київського апеляційного адміністративного суду від 15 липня 2009 р. З цим наказом позивача було ознайомлено 31 липня 2009 р. Наказом управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 3 серпня 2009 р. № 191-к С. звільнено з посади за прогул у період з 16 липня по 30 липня 2009 р. Вважаючи своє звільнення протиправним, позивач просила скасувати наказ управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації «Про звільнення з посади С.» від 3 серпня 2009 р. № 191-к; зобов'язати відповідача поновити позивача на роботі з 3 серпня 2009 р. на посаді провідного спеціаліста сектору вищих навчальних закладів, науки та інтелектуальної власності; стягнути з відповідача на користь позивача суму середньої заробітної плати за час вимушеного прогулу з 3 серпня 2009 р. по день розгляду справи; стягнути з відповідача на користь позивача моральну шкоду в розмірі 30 000 грн та матеріальну шкоду в розмірі 2 600 грн.

Постановою Вінницького окружного адміністративного суду від 29 грудня 2009 р. позов С. задоволено частково. Визнано протиправним та скасовано наказ управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації «Про звільнення з посади С.» від 3 серпня 2009 р. № 191-к про звільнення С. з роботи. Поновлено позивача на роботі з 3 серпня 2009 р. на посаді провідного спеціаліста сектору вищих навчальних закладів, науки та інтелектуальної власності управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації. Зобов'язано відповідача нарахувати і виплатити позивачу заробітну плату за час вимушеного прогулу за період з 3 серпня 2009 р. по 29 грудня 2009 р. В задоволенні решти позовних вимог відмовлено. Постанова суду в частині поновлення позивача на роботі та виплати заробітної плати за один місяць допущена до негайного виконання.

Ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 13 квітня 2010 р. апеляційну скаргу управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації було залишено без задоволення, а постанову Вінницького окружного адміністративного суду від 29 грудня 2009 р. — без змін.

Голові Вінницької обласної державної адміністрації направлено окрему ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 13 квітня 2010 р. для належного реагування та зобов'язано його повідомити суд про вжиті заходи не пізніше одного місяця після надходження окремої ухвали.

Вказуючи на допущені, на думку управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації, судом апеляційної інстанції порушення норм чинного процесуального та матеріального законодавства, що призвело

до постановлення неправильних судових рішень, відповідач просить скасувати постановлені судові рішення суду апеляційної інстанції та ухвалити нове судове рішення, яким відмовити у задоволенні позову повністю.

Заслухавши суддю-доповідача, обговоривши доводи касаційної скарги та перевіривши за матеріалами справи правильність застосування судом норм матеріального та процесуального права, правової оцінки обставин у справі, колегія суддів вважає, що касаційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах.

Судами першої та апеляційної інстанцій при розгляді справи по суті встановлено такі обставини.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 15 липня 2009 р. у справі № 2-а-691/09/0270 скасовано наказ управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації «Про звільнення з роботи С.» від 26 грудня 2008 р. № 418-к, поновлено С. на посаді провідного спеціаліста сектору вищих навчальних закладів, науки та інтелектуальної власності управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації, стягнуто з відповідача на користь С. середню заробітну плату за час вимушеного прогулу в розмірі 8 879 грн. Постанова суду в частині поновлення на роботі та стягнення заробітної плати за один місяць допущена до негайного виконання.

Наказом начальника управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 16 липня 2009 р. № 172-к С. поновлено з 16 липня 2009 р. на посаді провідного спеціаліста сектору вищих навчальних закладів, науки та інтелектуальної власності.

З цим наказом позивач була ознайомена 31 липня 2009 р., що підтверджується її підписом на зворотній сторінці із зазначенням зауважень щодо дати поновлення на роботі.

Наказом начальника управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 31 липня 2009 р. № 186-к скасовано п. 2 наказу від 16 липня 2009 р. № 172-к та викладено цей пункт у новій редакції, згідно з якою позивача поновлено на посаді з 1 січня 2009 р.

Наказом начальника управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 3 серпня 2009 р. № 191-к С. звільнено з посади з 3 серпня 2009 р. за прогул (в тому числі відсутність на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин за період з 16 липня 2009 р. по 30 липня 2009 р. згідно з п. 4 ст. 40 КЗпПУ.

Наказом начальника управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 15 вересня 2009 р. № 293-к були внесені зміни до наказу від 3 серпня 2009 р. № 191-к, а саме абз. 3 наказу викладено у новій редакції, згідно з якою з 16 липня 2009 р. по 24 липня 2009 р. без поважних причин С. була відсутня на роботі.

Враховуючи викладене, суд першої інстанції дійшов висновку, з яким погодився апеляційний суд, про те, що С. підлягає поновленню на роботі, оскільки законних підстав для звільнення її з роботи на підставі п. 4 ч. 1 ст. 40 КЗпПУ немає.

При цьому суди першої та апеляційної інстанцій дійшли до висновку, що відсутність позивача на робочому місці в період з 16 липня 2009 р. по 24 липня 2009 р. не є прогулом в розумінні положень КЗпПУ, оскільки докази щодо ознайомлення позивача з наказом від 16 липня 2009 р. № 172-к про її поновлення на роботі раніше, ніж 31 липня 2009 р., відповідачем не надано, зокрема відсутнє зворотнє повідомлення про отримання позивачем листа від 16 липня 2009 р., на який посилається відповідач. Отже, С. не була допущена до виконання покладених на неї трудових обов'язків за вказаний період, формальне оформлення її на роботу, винесення наказу без належного повідомлення позивача не свідчить про фактичне виконання рішення суду про поновлення позивача на публічній службі.

Проте з таким висновком судів попередніх інстанцій погодитись не можна.

Як зазначає позивач у поданій до суду позовній заяві, вона була присутня у судовому засіданні Київського апеляційного адміністративного суду 15 липня 2009 р. під час оголошення рішення суду про поновлення її на роботі, тобто була ознайомлена з резолютивною частиною судового рішення.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 255 КАСУ постанова або ухвала суду, яка набрала законної сили, є обов'язковою для осіб, які беруть участь у справі, для їхніх правонаступників, а також для всіх органів, підприємств, установ та організацій, посадових чи службових осіб, інших фізичних осіб і підлягає виконанню на всій території України.

За приписами п. 3 ч. 1 ст. 256 цього Кодексу негайно виконуються постанови суду про поновлення на посаді у відносинах публічної служби.

Враховуючи викладене, постанова Київського апеляційного адміністративного суду 15 липня 2009 р. про поновлення позивача на роботі, яка набрала законної сили з моменту проголошення, та про негайне виконання у цій частині судового рішення була обов'язковою для виконання як для відповідача, так і для позивача. Відповідач відповідно до судового рішення покинення був негайно поновити позивача на посаді, а позивач була зобов'язана негайно приступити до виконання посадових обов'язків провідного спеціаліста сектору вищих навчальних закладів, науки та інтелектуальної власності управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації, тобто на посаді, на яку позивач була поновлена судовим рішенням.

Судами встановлено, що позивач С. прибула на роботу 31 липня 2009 р. після отримання нею 30 липня 2009 р. копії постанови суду від 15 липня 2009 р. у повному обсязі.

Негайне виконання судового рішення про поновлення на публічній службі відповідно до положень КАСУ жодним чином не поставлено у залежність від виготовлення судом та вручення особам, які беруть участь у справі, копій повного тексту постанови суду, а тому законних підстав вважати поважною причиною відсутності позивача на робочому місці неотримання нею повного тексту судового рішення немає. Позивач повинна була прийти на робоче місце для негайного виконання рішення суду про поновлення її на роботі 16 липня 2009 р., тобто наступного дня після проголошення резолютивної частини цього судового рішення.

Інших поважних причин відсутності позивача на робочому місці за період з 16 липня 2009 р. по 24 липня 2009 р. судами не встановлено і позивач таких причин не наводить.

Суди попередніх інстанцій дійшли помилкового висновку про те, що обов'язок щодо виконання судового рішення про поновлення на роботі покладається виключно на відповідача, оскільки без прибуття поновленого працівника на робоче місце та виконання ним своїх посадових обов'язків таке виконання неможливе.

Крім цього, висновок судів про обов'язок відповідача щодо обов'язкового вручення позивачу копії наказу про поновлення її на роботі не ґрунтується на вимогах чинного законодавства, оскільки такого обов'язку для відповідача не передбачено.

Судами першої та апеляційної інстанцій у постановлених судових рішеннях не наведено жодної норми трудового чи іншого законодавства, яка була би порушена відповідачем.

За таких обставин ухвалені судами першої та апеляційної інстанцій судові рішення не можна визнати законними та обґрунтованими.

Частиною 1 ст. 166 КАСУ передбачено, що суд, виявивши під час розгляду справи порушення закону, може постановити окрему ухвалу і направити її відповідним суб'єктам владних повноважень для вжиття заходів щодо усунення причин та умов, що сприяли порушенню закону. Про вжиті заходи суд повідомляється не пізніше одного місяця після надходження окремої ухвали.

Оскільки порушень відповідачем чинного законодавства, які стали підставою для винесення окремої ухвали, не встановлено, окрема ухвала підлягає скасуванню.

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 220 КАСУ суд касаційної інстанції не може досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обставини, що не були встановлені в судовому рішенні, та вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу.

За правилами ст. 229 КАСУ суд касаційної інстанції має право скасувати судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та ухвалити нове рішення

ня, якщо обставини справи встановлені повно і правильно, але суди першої та апеляційної інстанцій порушили норми матеріального чи процесуального права, що призвело до ухвалення незаконного судового рішення.

Керуючись статтями 210, 220, 222, 223, 229, 230, 232 КАСУ, колегія суддів

п о с т а н о в и л а:

Касаційну скаргу управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації задовольнити.

Постанову Вінницького окружного адміністративного суду від 29 грудня 2009 р., ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 13 квітня 2010 р. та окрему ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 13 квітня 2010 р. скасувати.

У задоволенні позову С. відмовити.

Ухвала набирає законної сили через п'ять днів після направлення її копій особам, які беруть участь у справі, та оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 9 жовтня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Амеліна С. Є., суддів: Кобилянського М. Г., Юрченка В. В., розглянувши у порядку письмового провадження адміністративну справу за касаційною скаргою Міністерства оборони України на ухвалу Васильківського міськрайонного суду Київської області від 14 вересня 2010 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 31 березня 2011 р. у справі за позовом Л., С., К., Л. Д., К. С., Д., Н., Д. Б., Б., Р., П., Д. В., Л. Р., Д. О., Р. В., О., Д. О. до Міністерства оборони України про стягнення компенсації за неотримане продовольче забезпечення,

в с т а н о в и л а:

Ухвалою Васильківського міськрайонного суду Київської області від 14 вересня 2010 р., залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 31 березня 2011 р., заяву Міністерства оборони України про поворот виконання судового рішення залишено без задоволення.

У касаційній скарзі відповідач просив скасувати судові рішення та ухвалити нове про задоволення заяви і стягнення коштів.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що постановою Васильківського міськрайонного суду Київської області від 18 квітня 2008 р. позов задоволено, стягнуто з Міністерства оборони України на користь позивачів компенсацію замість продовольчого забезпечення.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 19 травня 2009 р. рішення суду першої інстанції скасовано та ухвалено нове про відмову у задоволенні позову.

26 лютого 2010 р. відповідач звернувся із заявою про поворот виконання рішення суду першої інстанції у зв'язку з його скасуванням апеляційним судом та зобов'язання позивачів повернути безпідставно стягнуті кошти у сумі 646 229,63 грн.

Відмовляючи у задоволенні заяви міськрайонний суд керувався тим, що будь-яких доказів того, що скасована постанова суду першої інстанції була обґрунтована на повідомлених позивачами завідомо неправдивих відомостях або поданих ним підроблених документах відповідачем не було надано.

Залишаючи без змін ухвалу районного суду, апеляційний суд виходив також і з того, що грошова компенсація за неотримане продовольче забезпечення не відокремлюється законом від грошового забезпечення, а тому поворот виконання судового рішення не передбачено.

Перевіривши правильність застосування апеляційним судом норм процесуального права колегія суддів приходить до висновку про те, що касаційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах.

Згідно з ч. 1 ст. 265 КАСУ питання про поворот виконання судового рішення вирішує суд апеляційної чи касаційної інстанції, якщо, скасувавши судові рішення (визнавши його нечинним або таким, що втратило законну силу), він закриває провадження у справі, залишає позовну заяву без розгляду або відмовляє у задоволенні адміністративного позову чи задовольняє позовні вимоги у меншому розмірі.

Частинами 2 та 3 ст. 265 цього Кодексу встановлено, що у випадках, встановлених ч. 1 цієї статті, суд, ухвалюючи нове судові рішення, повинен зобов'язати позивача повернути відповідачеві безпідставно стягнене з нього за скасованим судовим рішенням або визначити інший спосіб і порядок здійснення повороту виконання. Якщо питання про поворот виконання судового рішення не було вирішене судом апеляційної чи касаційної інстанції, заява відповідача про поворот виконання розглядається адміністративним судом, у якому знаходиться справа. Заяву про поворот виконання може бути подано протягом одного року з дня виникнення підстав для повороту виконання.

Відповідно до положень ст. 266 КАСУ поворот виконання постанови про відшкодування шкоди, завданої суб'єктом владних повноважень каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, постанови про присудження виплати пенсій чи інших періодичних платежів з Державного

бюджету України або позабюджетних державних фондів, а також постанови про присудження виплати заробітної плати чи іншого грошового утримання у відносинах публічної служби допускається, якщо скасована постанова була обґрунтована на повідомлених позивачем завідомо неправдивих відомостях або поданих ним підроблених документах.

Згідно з ч. 2 ст. 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» в редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин, до складу грошового забезпечення входять: посадовий оклад, оклад за військовим званням; щомісячні додаткові види грошового забезпечення (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, винагороди, які мають постійний характер, премія); одноразові додаткові види грошового забезпечення.

Продовольче забезпечення (чи компенсація його вартості) за своїм змістом не є складовою грошового забезпечення військовослужбовців, а тому, враховуючи, що питання виплати компенсації за продовольчий пайок за своїм змістом не належить до грошового утримання, не є періодичними платежами з Державного бюджету України, особливості, передбачені ст. 266 КАСУ, в цьому випадку на спірні правовідносини з приводу повороту виконання не поширюються.

Компенсація замість продовольчого пайка не належить до заробітної плати чи іншого грошового утримання у відносинах, пов'язаних з проходженням військової служби. Відповідно до ст. 266 КАСУ не підлягають повороту виконання судові рішення, предметом яких було стягнення виплат, які згідно з частиною 2 ст. 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» складають структуру грошового забезпечення військовослужбовців. Натомість продовольче забезпечення є окремим самостійним видом забезпечення, яке згідно з частиною 1 ст. 9-1 вказаного Закону здійснюється за нормами і в терміни, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

За таких обставин апеляційний суд необґрунтовано виходив з того, що грошова компенсація за неотримане продовольче забезпечення належить до складових грошового забезпечення, а тому до нього не може бути застосовано поворот виконання судового рішення.

Зважаючи на те, що у справі не вимагається збирання або проведення додаткової перевірки доказів, обставини справи судами встановлені повно й правильно, але допущена помилка в застосуванні норм матеріального права, суд касаційної інстанції, згідно зі ст. 229 КАСУ, скасовує судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій і ухвалює нове.

Керуючись статтями 222, 223, 229, 230, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Міністерства оборони України задовольнити.

Ухвалу Васильківського міськрайонного суду Київської області від 14 вересня 2010 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 31 березня 2011 р. скасувати та ухвалити нове рішення, яким заяву про поворот виконання судового рішення задовольнити, допустити поворот виконання постанови Васильківського міськрайонного суду Київської області від 18 квітня 2008 р.

Ухвала набирає законної сили через п'ять днів після направлення її копій особам, які беруть участь у справі, і оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 15 жовтня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: головуючого — Штульмана І. В., (суддя-доповідач), суддів: Заїки М. М., Стародуба О. П., розглянувши в касаційній інстанції в порядку письмового провадження справу за позовом К. до Головного управління Міністерства внутрішніх справ (далі — ГУМВС) України в АРК про визнання рішення недійсним та спонукання до виконання певних дій, за касаційною скаргою ГУМВС України в АРК на постанову Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 23 березня 2010 р.,

В С Т А Н О В И В:

У червні 2009 р. К. звернувся в суд з позовом до ГУМВС України в АРК про визнання рішення недійсним та спонукання до виконання певних дій.

Постановою Окружного адміністративного суду АРК від 3 вересня 2009 р. в задоволенні позову відмовлено повністю.

Постановою Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 23 березня 2010 р. постанову Окружного адміністративного суду АРК від 3 вересня 2009 р. скасовано, прийнято нову постанову, якою позов задоволено. Визнано неправомірним та скасовано рішення Атестаційної комісії ГУМВС України в АРК з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій від 1 червня 2009 р. № 6. Зобов'язано Атестаційну комісію ГУМВС України в АРК з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій визнати К. учасником бойових дій, видати посвідчення про це встановленого зразка.

У касаційній скарзі ГУМВС України в АРК, посилаючись на порушення судом апеляційної інстанції норм матеріального права, просить скасувати

постанову Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 23 березня 2010 р. і залишити в силі постанову Окружного адміністративного суду АРК від 3 вересня 2009 р.

Згідно з п. 2 ч. 1 ст. 222 КАСУ суд касаційної інстанції може розглянути справу в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами у разі неприбуття жодної з осіб, які беруть участь у справі, у судове засідання, хоча вони були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового засідання.

Враховуючи те, що сторони у судовоє засідання не з'явилися, хоча вони були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового засідання, то суд вважає за можливе розглянути справу в порядку письмового провадження за наявними у ній матеріалами.

Касаційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах.

Судами першої та апеляційної інстанцій встановлено, що К. під час навчання в Одеській спеціальній середній школі міліції МВС СРСР проходив службу в період з 20 вересня по 27 грудня 1988 р. в м. Варденіс Вірменської РСР і виконував завдання в умовах надзвичайного стану та при збройних конфліктах, що підтверджується довідкою Одеського державного університету внутрішніх справ від 15 квітня 2009 р. № 1034.

Згідно з витягом з протоколу № 6 засідання комісії ГУМВС України в АРК з питань встановлення статусу учасника бойових дій та Великої Вітчизняної війни від 1 червня 2009 р. позивачеві відмовлено у визначенні його учасником бойових дій.

За змістом абзаців 1 і 3 п. 2 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 р. № 3551-ХІІ (в редакції, чинній на час прийняття оспорюваного рішення) учасниками бойових дій визнаються, зокрема, учасники бойових дій на території інших країн — військовослужбовці Радянської Армії, Військово-Морського Флоту, Комітету державної безпеки, особи рядового, начальницького складу і військовослужбовці Міністерства внутрішніх справ колишнього Союзу РСР (включаючи військових та технічних спеціалістів і радників), працівники відповідних категорій, які за рішенням Уряду колишнього Союзу РСР проходили службу, працювали чи перебували у відрядженні в державах, де в цей період велися бойові дії, і брали участь у бойових діях чи забезпеченні бойової діяльності військ (флотів). Перелік держав, зазначених у цьому пункті, періоди бойових дій у них та категорії працівників визначаються Кабінетом Міністрів України.

Як вбачається з матеріалів справи, підставою для присвоєння статусу учасника бойових дій позивач вважає службу в період з 20 вересня по 27 грудня 1988 р. на території Вірменії.

Проте у Переліку держав і періодів бойових дій на їх території, затвердженого постановою КМУ «Про організаційні заходи щодо застосування

Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”» від 8 лютого 1994 р. № 63, зазначена країна відсутня.

Зі змісту примітки 6 до Переліку держав і періодів бойових дій на їх території стосовно можливості визнання осіб учасниками бойових дій, якщо такі мали місце в інших країнах після грудня 1979 р. та не названі у Переліку, вбачається, що її положення поширюються лише на військових фахівців, які направлялися Генеральним штабом Збройних Сил колишнього Союзу РСР у країни, на території яких велися бойові дії і пільги яким надавалися на підставі довідок 10 Головного управління Генерального штабу Збройних Сил СРСР про їх особисту участь у бойових діях.

Як встановлено судом першої інстанції, у К. відсутня довідка 10 Головного управління Генерального штабу Збройних Сил СРСР про його особисту участь у бойових діях на території Вірменської РСР, у зв’язку з чим комісія правомірно відмовила позивачеві у визнанні його учасником бойових дій.

Таким чином, колегія суддів Вищого адміністративного суду України погоджується з висновком суду першої інстанції про відмову в задоволенні позовних вимог К. і вважає, що постанова Окружного адміністративного суду АРК від 3 вересня 2009 р. прийнята відповідно до вимог чинного законодавства та скасована постановою Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 23 березня 2010 р. помилково.

За приписами ст. 226 КАСУ суд касаційної інстанції скасовує судові рішення суду апеляційної інстанції та залишає в силі рішення суду першої інстанції, яке ухвалено відповідно до закону і скасоване або змінене помилково.

Керуючись статтями 41, 220, 222, 223, 226, 230, 231 КАСУ, суд

у х в а л и в:

Касаційну скаргу Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в АРК задовольнити.

Постанову Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 23 березня 2010 р. у справі за позовом К. до Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в АРК про визнання рішення недійсним та спонукання до виконання певних дій — скасувати.

Постанову Окружного адміністративного суду АРК від 3 вересня 2009 р. — залишити в силі.

Ухвала оскарженню не підлягає.

УХВАЛА

Вищого адміністративного суду України

22 жовтня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Білуги С. В., суддів: Гаманка О. І., Загороднього А. Ф., за участю позивача та представника Державної митної служби України Л., розглянувши у відкритому судовому засіданні касаційні скарги Державної митної служби України та Південної митниці на постанову Одеського окружного адміністративного суду від 10 серпня 2011 р. та ухвалу Одеського апеляційного адміністративного суду від 11 жовтня 2011 р. у справі за позовом Р. до Південної митниці та Державної митної служби України про скасування наказу, поновлення на посаді,

в с т а н о в и л а:

У квітні 2011 р. Р. звернулася до суду з позовом до Південної митниці та Державної митної служби України про скасування наказу, поновлення на посаді.

Постановою Одеського окружного адміністративного суду від 10 серпня 2011 р. позов Р. задоволено. Визнано протиправним та скасовано п. 1 наказу Державної митної служби України «По особовому складу митних органів» від 23 березня 2011 р. № 508-к в частині припинення перебування на державній службі в митних органах Р. на посаді старшого інспектора відділу контролю за переміщенням товарів Південної митниці. Поновлено Р. на посаді старшого інспектора відділу контролю за переміщенням товарів Південної митниці. Стягнуто з Південної митниці на користь Р. середній заробіток за час вимушеного прогулу з 23 березня 2011 р. по день поновлення на посаді. Постанова суду в частині поновлення Р. на посаді старшого інспектора відділу контролю за переміщенням товарів Південної митниці та в частині стягнення з Південної митниці Державної митної служби України на користь Р. середнього заробітку за час вимушеного прогулу за один місяць — підлягає негайному виконанню.

Ухвалою Одеського апеляційного адміністративного суду від 11 жовтня 2011 р. апеляційні скарги Державної митної служби України та Південної митниці були залишені без задоволення, а постанову Одеського окружного адміністративного суду від 10 серпня 2011 р. — без змін.

Державна митна служба України та Південна митниця подали касаційні скарги, в яких, посилаючись на порушення судами першої та апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, просять постанову Одеського окружного адміністративного суду від 10 серпня 2011 р. та ухвалу Одеського апеляційного адміністративного суду від 11 жовтня 2011 р. скасувати, та прийняти нову постанову, якою відмовити у задоволенні позову.

Перевіривши наведені доводи в касаційних скаргах, рішення судів щодо застосування судами першої та апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, колегія суддів вважає, що касаційна скарга не підлягає задоволенню з огляду на таке.

Судами першої та апеляційної інстанції встановлено, що з 18 вересня 1995 р. Р. проходила службу в митних органах та прийняла Присягу державного службовця.

Наказом Державної митної служби України «По особовому складу митних органів» від 23 березня 2011 р. № 508-к за порушення Присяги державних службовців, відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про державну службу», припинено з 23 березня 2011 р. перебування на державній службі в митних органах України Р. — старшого інспектора відділу контролю за переміщенням товарів Південної митниці.

Наказ було прийнято на підставі доповідної записки, складеної за результатами перевірки, щодо правильності митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються на адресу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Мета-Плюс», ПП «Сідіософтпром» та ПП «Сідісофтпром» в зоні діяльності Південної митниці, яка здійснена відповідно до наказу Державної митної служби України «Про проведення перевірки» від 9 березня 2011 р. № 175.

У ході перевірки встановлено, що 11 березня 2011 р. Південною митницею за участю представників управління Служби безпеки України в Одеській області проведено комісійне відкриття 54 контейнерів, які знаходились під митним контролем, за результатами якого складено протоколи огляду місця події. Із 54 оглянутих контейнерів 22 встановлено порожніми, в одному наявні декілька ящиків з парфумами. Згідно з товаросупровідними документами в зазначеному контейнері повинні були знаходитися скляні пляшки. В інших контейнерах знаходилися товари, які не відповідали даним, зазначеним у товаросупровідних документах та документах контролю доставки. Відповідно до записів камер відеоспостереження, розміщених на території вантажного митного комплексу ЗАТ «ЗАЗ», в ніч з 20 на 21 лютого після другої години на території комплексу здійснено перевантаження цих товарів із контейнерів в автомобілі з тентами. Під час перевірки комісією встановлено, що контейнери, адресовані ТОВ «Мета-Плюс», надходили до вантажного митного комплексу ЗАТ «ЗАЗ» з 1 березня 2011 р. по 5 березня 2011 р. без запірнопломбувальних пристроїв відправника, які були зазначені в коносаментях. При цьому встановлено, що при надходженні товарів у зону діяльності ВМО № 1 контроль за доставкою вантажу здійснювали старший інспектор відділу контролю переміщення товарів Південної митниці Л. та старший інспектор відділу контролю переміщення товарів Південної митниці Р., якими не було вжито заходів щодо ретельної перевірки виконання перевізником у повному

обсязі наданого ним зобов'язання, в тому числі дотримання перевізником вимог ст. 338 МКУ та в порушення вимог п. 4.19. наказу Державної митної служби України «Про затвердження Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення» від 8 грудня 1988 р. № 771.

Відповідно до п. 17 висновків зазначеної доповідної записки було встановлено порушення позивачем вимог п. 2.2 Посадової інструкції, затвердженої 12 серпня 2010 р. тимчасово виконуючим обов'язки начальника Південної митниці С. та п. 4.19 наказу Державної митної служби України від 8 грудня 1988 р. № 771.

Відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про державну службу» крім загальних підстав, передбачених КЗпПУ, державна служба припиняється у разі відмови державного службовця від прийняття або порушення Присяги, передбаченої ст. 17 цього Закону.

Згідно зі ст. 17 наведеного Закону під прийняттям Присяги передбачено: вірно служити народові України, суворо дотримуватися Конституції та законів України, сприяти втіленню їх у життя, зміцнювати їх авторитет, охороняти права, свободи і законні інтереси громадян, з гідністю нести високе звання державного службовця, сумлінно виконувати свої обов'язки.

Отже, звільнення за порушення Присяги можливе лише в разі невиконання особою обов'язків, передбачених ст. 17 Закону України «Про державну службу».

Відповідно до ч. 1 ст. 14 Закону України «Про державну службу» дисциплінарні стягнення застосовуються до державного службовця за невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків, перевищення своїх повноважень, порушення обмежень, пов'язаних з проходженням державної служби, а також за вчинок, який порочить його як державного службовця або дискредитує державний орган, в якому він працює.

Відповідно до п. 2.2 Посадової інструкції старшого інспектора сектора оперативного контролю та оформлення попередніх повідомлень, попередніх декларацій відділу контролю за переміщенням товарів Південної митниці, затвердженою тимчасово виконуючим обов'язки начальника Південної митниці від 12 серпня 2010 р., старший інспектор здійснює контроль за переміщенням митною територією України товарів, які прямують під митним контролем із зони діяльності Південної митниці до інших митниць та із зони діяльності інших митниць до Південної митниці, з використанням програмно-інформаційного комплексу ЄАІС Державної митної служби України.

Пунктом 4.19 Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення, затвердженого наказом Держмитслужби України від 8 грудня 1998 р. № 771, передбачено, що при надходженні товарів, що ввозяться в Україну, у митницю призначення у визначений митницею

відправлення строк доставки (або раніше) посадова особа митниці призначення перевіряє комплектність поданих особою, яка дала зобов'язання про доставку товарів у митницю призначення, товаросупровідних документів за їх переліком, що міститься в електронній копії ПП, і відповідність цих документів реквізітам документів, зазначеним у витягу з цієї електронної копії.

По завершенні переміщення товарів посадова особа митниці призначення вчиняє на другому й третьому примірниках витягу з електронної копії ПП запис «Переміщення завершено», який засвідчується відбитком штампа ПМК цієї посадової особи. Другий примірник витягу передається до ВКПТ цієї митниці як підстава для зняття з контролю цього переміщення товарів; третій примірник витягу додатково засвідчується відбитком ОНП посадової особи митниці призначення та видається особі, яка дала зобов'язання про доставку товарів у митницю призначення як свідчення завершення виконання зобов'язання.

Тобто при надходженні товарів посадова особа митниці призначення перевіряє комплектність поданих особою, яка дала зобов'язання на доставку товарів у митницю призначення, товаросупровідних документів за їх переліком, що міститься в електронній копії ПП; відповідність поданих особою, яка дала зобов'язання про доставку товарів у митницю призначення, товаросупровідних документів реквізітам документів, зазначеним у витягу з цієї електронної копії.

Таким чином, Посадовою інструкцією старшого інспектора сектора оперативного контролю та оформлення попередніх повідомлень, попередніх декларацій відділу контролю за переміщенням товарів Південної митниці, затвердженої т. в. о. начальника Південної митниці від 12 серпня 2010 р., а також Положенням про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення, затвердженого наказом Держмитслужби України від 8 грудня 1998 р. № 771, не передбачено необхідність здійснення позивачем огляду та (або) перевірки запірно-пломбувальних пристроїв відправника. Крім того, в судовому засіданні суду першої інстанції представником відповідачів зазначено про відсутність у Посадовій інструкції старшого інспектора сектора оперативного контролю та оформлення попередніх повідомлень, попередніх декларацій відділу контролю за переміщенням товарів Південної митниці, затвердженої т. в. о. начальника Південної митниці від 12 серпня 2010 р., службового обов'язку оглядати та перевіряти запірно-пломбувальні пристрої відправника, а також не вказав будь-який інший нормативно-правовий акт, яким передбачено зазначений обов'язок.

Крім того, зі змісту ст. 146 МКУ та пунктів 4.21, 4.22 Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення, затвердженого наказом Держмитслужби України від 8 грудня 1998 р. № 771, вбачається, що перевізник несе відповідальність за зобов'язанням, однією з

основних вимог якого є збереження митного забезпечення та (або) забезпечення відправника вантажу до моменту повного завершення митного оформлення товарів згідно із заявленим митним режимом, проте на момент здійснення Р. митних процедур повного завершення митного оформлення товарів згідно із заявленим митним режимом здійснено не було, оскільки митним органом виконано не всі процедури з контролю та оформлення товару.

Відповідно до п. 4.26 наведеного Положення ознакою завершення митного оформлення товарів є зазначення посадовою особою митниці призначення, яка таке оформлення здійснила, в другому примірнику документа контролю за доставкою номер ВМД, а у випадках, передбачених законодавством України, — іншого документа, за яким здійснено митне оформлення товарів, і завіряє запис відбитком ОНП та внесення до графи 44 цієї ВМД або до іншого документа, за яким здійснено митне оформлення товарів, номера відповідного документа контролю доставки, та протягом доби від дати завершення митного оформлення товарів вносить інформацію про це до ЄАІС ДМС України.

Тобто службова записка за результатами перевірки правильності митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються на адреси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Мета-Плюс», ПП «Сідісофтпром» та ПП «Сідісофтпром» в зоні діяльності Південної митниці, яка здійснена відповідно до наказу Державної митної служби України від 9 березня 2011 р. № 175 і яка стала підставою для прийняття спірного наказу про припинення державної служби Р., не містить конкретних фактів порушення позивачем Присяги державного службовця.

Крім того, припинення державної служби на підставі п. 6 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про державну службу» (порушення присяги) є крайнім заходом відповідальності державного службовця, який виходить за межі дисциплінарної відповідальності, а тому, якщо підставою для припинення державної служби є порушення посадовою особою митної служби службової дисципліни, неможливість застосування за таке порушення до посадової особи заходів дисциплінарного впливу аж до звільнення з митного органу повинна бути мотивована.

Обов'язковість такого мотивування обумовлена тим, що застосування заходів дисциплінарного впливу до посадових осіб митної служби України чітко урегульовано розділом 4 Дисциплінарного статуту митної служби України, який визначає види дисциплінарних стягнень та порядок їх застосування, що має наслідком забезпечення належного захисту законних прав та інтересів працівників при вирішенні питань їх дисциплінарної відповідальності.

Застосувавши за вчинення дій, які кваліфіковані як неналежне виконання позивачем своїх посадових обов'язків, тобто є порушенням службової

дисципліни відповідно до визначення ст. 21 Дисциплінарного статуту митної служби України, положення п. 6 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про державну службу» (порушення присяги), відповідач тим самим позбавив позивача права на належний захист своїх законних прав та інтересів відповідно до положень розділу 4 Дисциплінарного статуту митної служби України.

При цьому неможливість застосування щодо позивача положень Дисциплінарного статуту митної служби України відповідачем не мотивовано.

Крім того, як правильно зазначено судами першої та апеляційної інстанції, позивача звільнено з посади відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про державну службу» за порушення Присяги державного службовця, передбаченої ст. 17 цього Закону, в якій вказано: суворо дотримувати Конституції та законів України, сприяти втіленню їх у життя, зміцнювати їх авторитет, охороняти права, свободи і законні інтереси громадян, з гідністю нести високе звання державного службовця, сумлінно виконувати свої обов'язки.

За таких обставин суди першої та апеляційної інстанції дійшли правильного висновку про задоволення позовних вимог позивача щодо скасування оскаржуваного наказу Державної митної служби України «По особовому складу митних органів» від 23 березня 2011 р. № 508-к в частині припинення перебування на державній службі в митних органах Р. на посаді старшого інспектора відділу контролю за переміщенням товарів Південної митниці та поновлення її на посаді.

Відповідно до ч. 1 ст. 220 КАСУ суд касаційної інстанції перевіряє правильність застосування судами першої та апеляційної інстанцій норм матеріального та процесуального права, правової оцінки обставин у справі і не може досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обставини, що не були встановлені в судовому рішенні, та вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу.

Керуючись статтями 220, 221, 223, 224, 230, 231 КАСУ, колегія суддів
у х в а л и л а:

Касаційні скарги Державної митної служби України та Південної митниці залишити без задоволення, а постанову Одеського окружного адміністративного суду від 10 серпня 2011 р. та ухвалу Одеського апеляційного адміністративного суду від 11 жовтня 2011 р. у справі за позовом Р. до Південної митниці та Державної митної служби України про скасування наказу, поновлення на посаді — без змін.

Ухвала оскарженню не підлягає.

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України

від 29 жовтня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Тракало В. В., суддів: Іваненко Я. Л., Ємельянової В. І., розглянувши в порядку письмового провадження касаційні скарги Державної судової адміністрації України та Міністерства фінансів України на постанову Донецького окружного адміністративного суду від 7 липня 2010 р. та ухвалу Донецького апеляційного адміністративного суду від 19 листопада 2010 р. у справі за позовом Д. до Міністерства фінансів України, Державної судової адміністрації України, Державного казначейства України, Територіального управління Державної судової адміністрації в Донецькій області про зобов'язання вчинити певні дії,

ВСТАНОВИЛА:

У травні 2010 р. позивач звернувся до суду із вказаним позовом до відповідачів. Уточнивши позовні вимоги, просив визнати незаконною бездіяльність відповідачів щодо непроведення перерахунку та виплату заробітної плати з урахуванням посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні з грудня 2007 р. по травень 2010 р. включно; зобов'язати відповідачів donарахувати та виплатити йому з травня 2008 р. по грудень 2009 р. заборгованість по заробітній платі у сумі 82 770,07 грн, donарахувати і виплатити з 1 січня по 31 травня 2010 р. заробітну плату з урахуванням посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні, з одночасним утриманням обов'язкових платежів та зборів; зобов'язати Міністерство фінансів України та Державну судову адміністрацію України виділити кошти Територіальному управлінню Державної судової адміністрації у Донецькій області кошти для погашення заборгованості по заробітній платі з травня 2008 р. по грудень 2009 р. в сумі 82 770,07 грн, а також кошти для проведення перерахунку та доплати недоплаченої суми заробітної плати з січня 2010 р. по травень 2010 р. включно, виходячи з посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні; зобов'язати Головне управління Державного казначейства при Міністерстві фінансів України провести видатки з державного бюджету, передбачені Державній судовій адміністрації України для виплати вказаної заборгованості по заробітній платі позивачу.

Постановою Донецького окружного адміністративного суду від 7 липня 2010 р., залишеною без змін ухвалою Донецького апеляційного адміністративного суду від 19 листопада 2010 р., позов задоволено частково. Визнано

незаконною бездіяльністю Міністерства фінансів України, Державної судової адміністрації України, Територіального управління Державної судової адміністрації у Донецькій області щодо непроведення перерахунку та виплати заробітної плати Д. з урахуванням посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні, з 19 серпня 2009 р. по травень 2010 р. включно.

Зобов'язано Міністерство фінансів України, Державну судову адміністрацію України та Територіальне управління Державної судової адміністрації у Донецькій області донарахувати та виплатити Д. з 19 серпня 2009 р. по травень 2010 р. заробітну плату з урахуванням посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні. Вказане донарахування провести з одночасним утриманням обов'язкових платежів та зборів.

Зобов'язано Міністерство фінансів України та Державну судову адміністрацію України виділити Територіальному управлінню Державної судової адміністрації у Донецькій області кошти для проведення перерахунку та доплати Д. недоплаченої суми заробітної плати з 19 серпня 2009 р. по травень 2010 р. включно, виходячи з посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні.

Зобов'язано Державне казначейство України провести видатки з державного бюджету, передбачені Державній судовій адміністрації України на виплату Д. заборгованості по заробітній платі з 19 серпня 2009 р. по травень 2010 р. включно. В решті позову відмовлено.

У своїх касаційних скаргах Міністерство фінансів України та Державна судова адміністрація України, посиляючись на порушення судами норм матеріального та процесуального права, просять скасувати вказані судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та прийняти нове рішення про відмову у задоволенні позову.

Перевіривши за матеріалами справи доводи касаційної скарги та правильність застосування судами норм матеріального та процесуального права, правової оцінки обставин у справі у межах доводів касаційної скарги, колегія суддів доходить висновку, що касаційні скарги підлягають частковому задоволенню на таких підставах.

Судами встановлено, що позивач з 14 квітня 2008 р. призначений на посаду судді Єнакієвського міського суду Донецької області. Заробітна плата позивача обчислювалася, виходячи з розміру мінімальної заробітної плати 332 грн, встановленої станом на 21 грудня 2005 р., без урахування підвищення мінімальної заробітної плати на підставі законів України про Державний бюджет України на 2008–2009 роки.

Задовольняючи позовні вимоги за період з 19 серпня 2009 р. по травень 2010 р., суд першої інстанції, з яким погодився і суд апеляційної інстанції,

керувався тим, що оскільки за змістом ст. 44 Закону України «Про статус суддів» від 15 грудня 1992 р. № 2862-ХІІ (в редакції, що діяла станом на 1 січня 2006 р.), постанов КМУ від 30 червня 2005 р. № 514, «Про оплату праці суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865 посадовий оклад суддів з 1 червня 2005 р. не може бути нижче 7,5 розмірів мінімальної заробітної плати, схеми посадових окладів та розміри надбавок до посадових окладів суддів за кваліфікаційні класи розраховуються виходячи з кратності до мінімальної заробітної плати, а п. 4-1 постанови КМУ «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865 щодо застосування для розрахунку посадових окладів мінімальної заробітної плати в розмірі 332 грн і непроведення перерахунку при підвищенні мінімальної заробітної плати в подальшому та постанову КМУ «Питання оплати праці вищих посадових осіб України, окремих керівних працівників органів державної влади і місцевого самоврядування та суддів» від 21 грудня 2005 р. № 1243 в частині встановлення розміру посадових окладів суддів судовими рішеннями, які набрали законної сили, визнано незаконними, то відповідачі при нарахуванні та виплаті заробітної плати позивача діяли неправомірно.

Проте повністю погодитися з такими висновками судів попередніх інстанцій не можна на таких підставах.

Постановою КМУ «Про оплату праці суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865, яка набрала чинності з 1 січня 2006 р., було затверджено схеми посадових окладів керівників та суддів Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, Апеляційного суду України, апеляційних та місцевих судів згідно з додатками 1–6, які розраховано виходячи з кратності до мінімальної заробітної плати, а також розміри надбавок до посадових окладів суддів за кваліфікаційні класи.

Постановою КМУ «Питання оплати праці вищих посадових осіб України, окремих керівних працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування та суддів» від 21 грудня 2005 р. № 1243 встановлено, що для вищих посадових осіб України, окремих керівних працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування та суддів, розміри посадових окладів яких визначаються залежно від кількості розмірів мінімальної заробітної плати, зокрема, згідно з постановою КМУ від 3 вересня 2005 р. № 865 та іншими нормативно-правовими актами, розміри посадових окладів встановлюються виходячи з розміру мінімальної заробітної плати 332 грн і в подальшому при підвищенні мінімальної заробітної плати перерахунок не провадиться.

Постановою КМУ від 31 грудня 2005 р. № 1310 постанову КМУ від 3 вересня 2005 р. № 865 доповнено п. 4-1, відповідно до положень якого розміри посадових окладів, передбачених цією постановою, встановлюються виходячи з розміру мінімальної заробітної плати 332 грн і в подаль-

шому при підвищенні мінімальної заробітної плати їх перерахунок не проводиться.

Постановою Печерського районного суду м. Києва від 19 березня 2007 р. визнано протиправним та скасовано п. 4-1 постанови КМУ «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865.

Ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 3 грудня 2007 р. та ухвалою Вищого адміністративного суду України від 29 жовтня 2009 р. постанову Печерського районного суду м. Києва від 19 березня 2007 р. в частині визнання протиправним та скасування п. 4-1 постанови КМУ «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865 залишено без змін.

Постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 21 травня 2008 р., залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 19 серпня 2009 р., визнано незаконними постанови КМУ «Про питання оплати праці вищих посадових осіб України, окремих керівних працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування та суддів» від 21 грудня 2005 р. № 1243 в частині встановлення розміру посадового окладу суддям; п. 4 постанови КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865» від 31 грудня 2005 р. № 1310 та п. 4-1 постанови КМУ «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865.

Постановою Вищого адміністративного суду України від 13 квітня 2011 р. постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 21 травня 2008 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 19 серпня 2009 р. скасовано, у задоволенні позову про визнання незаконними та скасування зазначених постанов КМУ відмовлено.

Відповідно до положень ч. 5 ст. 124 Конституції України судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України.

За правилами ч. 1 ст. 255 КАСУ постанова або ухвала суду, яка набрала законної сили, є обов'язковою для осіб, які беруть участь у справі, а також для всіх органів, підприємств, установ, організацій, посадових чи службових осіб, інших фізичних осіб і підлягає виконанню на всій території України.

Враховуючи викладене, постанова Печерського районного суду м. Києва від 19 березня 2007 р. була обов'язковою з 3 грудня 2007 р. (дати набрання нею законної сили) до 1 січня 2012 р. (дати втрати чинності скасованої нею постанови КМУ), а постанова Окружного адміністративного суду м. Києва від 21 травня 2008 р. — з 19 серпня 2009 р. (дати набрання нею законної сили) до 13 квітня 2011 р., дати її скасування постановою Вищого адміністративного суду України.

Проте постанова Печерського районного суду м. Києва від 19 березня 2007 р. не може бути підставою для задоволення позовних вимог, оскільки нею визнано протиправним та скасовано лише п. 4-1 постанови КМУ «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865, відповідно до положень якого розміри посадових окладів, передбачених цією постановою, встановлюються виходячи з розміру мінімальної заробітної плати 332 гривні і в подальшому при підвищенні мінімальної заробітної плати їх перерахунок не провадиться.

Між тим аналогічні обмеження були передбачені також постановою КМУ «Питання оплати праці вищих посадових осіб України, окремих керівних працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування та суддів» від 21 грудня 2005 р. № 1243, якою встановлено, що для вищих посадових осіб України, окремих керівних працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування та суддів, розміри посадових окладів яких визначаються залежно від кількості розмірів мінімальної заробітної плати, зокрема, згідно з постановою КМУ від 3 вересня 2005 р. № 865 та іншими нормативно-правовими актами, розміри посадових окладів встановлюються виходячи з розміру мінімальної заробітної плати 332 грн і в подальшому при підвищенні мінімальної заробітної плати перерахунок не провадиться. Положення зазначеної постанови стали преамбулою постанови КМУ від 3 вересня 2005 р. № 865.

Постановою Печерського районного суду м. Києва від 19 березня 2007 р. постанова КМУ від 21 грудня 2005 р. № 1243 незаконною та нечинною не визнавалась, а тому підлягала виконанню.

Пункт 4-1 постанови КМУ «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865, від 21 грудня 2005 р. № 1243 та п. 4 постанови КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865» від 31 грудня 2005 р. № 1310 були визнані незаконними постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 21 травня 2008 р. (набрала законної сили 19 серпня 2009 р.). Обов'язковому виконанню підлягає рішення суду, резолютивна частина якого ухвалена відповідно до вимог КАСУ.

У справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади відповідно до положень ч. 11 ст. 171 КАСУ суд зобов'язаний у резолютивній частині постанови вирішити питання не тільки про визнання нормативно-правового акта незаконним або таким, що не відповідає правовому акту вищої юридичної сили, але й обов'язково зазначити у резолютивній частині постанови про визнання нормативно-правового акта нечинним. Тобто нормативно-правовий акт відповідно до положень ст. 171 КАСУ втрачає чинність лише за умови наявності відповідного запису про це у резолютивній частині рішення суду.

У резолютивній частині постанови Окружного адміністративного суду м. Києва від 21 травня 2008 р. суд визнав незаконними постанови КМУ «Про питання оплати праці вищих посадових осіб України, окремих керівних працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування та суддів» від 21 грудня 2005 р. № 1243 в частині встановлення розміру посадового окладу суддям; п. 4 постанови КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865» від 31 грудня 2005 р. № 1310 та п. 4-1 постанови КМУ «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» від 3 вересня 2005 р. № 865. Рішення про визнання зазначених нормативно-правових актів нечинними судом не ухвалювалось.

Відповідно до положень п. 2 ч. 1 ст. 168 КАСУ суд, що ухвалив судові рішення, може за заявою особи, яка брала участь у справі, чи з власної ініціативи прийняти додаткову постанову у випадку, якщо суд, вирішивши питання про право, не визначив способу виконання судового рішення. Додаткова постанова у зазначеній справі судом не приймалась.

Отже, зазначені положення постанов КМУ, були визнані судом незаконними, а нечинними не визнавались і тому підлягали виконанню.

У зв'язку з викладеним вимоги позивача про перерахунок заробітної плати та інших виплат на підставі постанови Окружного адміністративного суду м. Києва від 21 травня 2008 р. задоволенню не підлягають.

Крім того, судами не враховано такого.

Згідно зі ст. 47 Бюджетного кодексу України Кабінет Міністрів України забезпечує виконання Державного бюджету України. Міністерство фінансів України здійснює загальну організацію та управління виконанням Державного бюджету України, координує діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету.

Відповідно до ч. 2 ст. 51 Бюджетного кодексу України (в редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин) розпорядники коштів Державного бюджету України одержують бюджетні асигнування, що є підставою для затвердження кошторисів, відповідно до затвердженого бюджетного розпису. Кошторис є основним плановим документом бюджетної установи, який надає повноваження щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення цілей, визначених на бюджетний період відповідно до бюджетних призначень.

Частину 5 ст. 51 зазначеного Кодексу встановлено, що розпорядники бюджетних коштів, до яких належить і Державна судова адміністрація України, беруть бюджетні зобов'язання та провадять видатки тільки в межах бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами.

Будь-які зобов'язання, взяті фізичними та юридичними особами за коштами Державного бюджету України без відповідних бюджетних асигну-

вань або ж з перевищенням повноважень, встановлених Законом України «Про Державний бюджет України» та Бюджетним кодексом України, не вважаються бюджетними зобов'язаннями. Витрати державного бюджету на покриття таких зобов'язань не можуть здійснюватися (ч. 6 вказаної статті).

Статтею 96 Конституції України визначено, що Державний бюджет України затверджується щорічно Верховною Радою України на період з 1 січня по 31 грудня.

У зв'язку з викладеним вимоги позивача про перерахунок заробітної плати та інших виплат із зазначених ним підстав задоволенню не підлягають.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 220 КАСУ суд касаційної інстанції перевіряє правильність застосування судами першої та апеляційної інстанцій норм матеріального та процесуального права, правової оцінки обставин у справі і не може досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведені обставини, що не були встановлені в судовому рішенні, та вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу.

Статтею 225 КАСУ встановлено, що суд касаційної інстанції має право змінити судові рішення, якщо у справі немає необхідності досліджувати нові докази або встановлювати обставини, а судові рішення, яке змінюється, є помилковим тільки в частині.

За правилами п. 4 ч. 1 ст. 223 КАСУ при зміні судового рішення суду першої інстанції судові рішення суду апеляційної інстанції підлягає скасуванню.

Керуючись статтями 220, 222, 223, 225, 230, 232 КАСУ, колегія суддів

п о с т а н о в и л а:

Касаційні скарги Державної судової адміністрації України та Міністерства фінансів України задовольнити частково.

Ухвалу Донецького апеляційного адміністративного суду від 19 листопада 2010 р. скасувати.

Постанову Донецького окружного адміністративного суду від 7 липня 2010 р. змінити шляхом скасування її в частині задоволення позовних вимог про визнання незаконною бездіяльності Міністерства фінансів України, Державної судової адміністрації України, Територіального управління Державної судової адміністрації у Донецькій області щодо непроведення перерахунку та виплати заробітної плати Д. з урахуванням посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні з 19 серпня 2009 р. по травень 2010 р. включно, зобов'язання Міністерства фінансів України, Державної судової адміністрації України та Територіального управління Державної судової адміністрації у Донецькій області донарахувати та виплатити Д. з 19 серпня 2009 р. по травень 2010 р. заробітну плату з урахуванням посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні, зобов'язання

Міністерства фінансів України та Державної судової адміністрації України виділити Територіальному управлінню Державної судової адміністрації у Донецькій області кошти для проведення перерахунку та доплати Д. недоплаченої суми заробітної плати з 19 серпня 2009 р. по травень 2010 р. включно, виходячи з посадового окладу у розмірі 7,5 мінімальних заробітних плат, встановлених на законодавчому рівні, зобов'язання Державного казначейства України провести видатки з Державного бюджету, передбачені Державній судовій адміністрації України на виплату Д. вказаної заборгованості по заробітній платі та ухвалення у цій частині нового рішення про відмову у задоволенні позовних вимог Д.

В решті постанову суду першої інстанції залишити без змін.

Постанова набирає законної сили через п'ять днів після направлення її копій особам, які беруть участь у справі, оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 29 жовтня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Білуги С. В., суддів: Гаманка О. І., Загороднього А. Ф., за участю позивача Ш. та представника УМВС України в Чернігівській області Д., розглянувши у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області на постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 7 квітня 2011 р. у справі за позовом Ш. до управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області про визнання протиправним та скасування наказів, поновлення на роботі та стягнення середньомісячного заробітку і моральної шкоди,

в с т а н о в и л а:

У грудні 2010 р. Ш. звернувся до суду з позовом до управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області про визнання протиправним та скасування наказів, поновлення на роботі та стягнення середньомісячного заробітку і моральної шкоди.

Постановою Чернігівського окружного адміністративного суду від 10 січня 2011 р. в задоволенні позову Ш. відмовлено.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 7 квітня 2011 р. апеляційну скаргу Ш. задоволено. Постанову Чернігівського окруж-

ного адміністративного суду від 10 січня 2011 р. скасовано. Визнано протиправним і скасовано п. 1 наказу управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області від 30 жовтня 2010 р. № 962, наказ управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області від 11 листопада 2010 р. № 246 о/с в частині звільнення з посади Ш. Поновлено Ш. на посаді експерта техніко-криміналістичного забезпечення роботи Коропського районного відділу організації роботи з техніко-криміналістичного забезпечення органів внутрішніх справ науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при управлінні Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області з 15 листопада 2010 р., допустивши в цій частині негайне виконання рішення суду. Стягнуто з управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області на користь Ш. грошове забезпечення з 15 листопада 2010 р. за весь час вимушеного прогулу. В іншій частині позовних вимог відмовлено.

Управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області подало касаційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення судом апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, просить постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 7 квітня 2011 р. скасувати та залишити в силі рішення суду першої інстанції.

Перевіривши наведені доводи в касаційній скарзі, рішення судів щодо застосування судами першої та апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, колегія суддів вважає, що касаційна скарга підлягає задоволенню з наступних підстав.

Судами першої та апеляційної інстанції встановлено, що Ш. з 2006 р. проходив службу в науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі із забезпечення функцій з техніко-криміналістичного забезпечення Козелецького районного відділу. З 17 вересня 2009 р. — на посаді експерта техніко-криміналістичного забезпечення роботи Коропського районного відділу організації роботи з техніко-криміналістичного забезпечення органів внутрішніх справ науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при управлінні Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області.

Наказом управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області від 11 листопада 2010 р. № 246 о/с, старшого лейтенанта міліції Ш., експерта з техніко-криміналістичного забезпечення Коропського районного відділу управління Міністерства внутрішніх справ відділу організації роботи з техніко-криміналістичного забезпечення органів внутрішніх справ науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при управлінні Міністерства внутрішніх справ, згідно з Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ звільнено в запас Збройних Сил України за п. 64 «є» (за порушення дисципліни) з 15 листопада 2010 р. Підставою для звільнення позивача з

органів внутрішніх справ був наказ управління Міністерства внутрішніх справ в Чернігівській області від 30 жовтня 2010 р. № 962.

Відповідно до пп. «є» п. 64 Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ України, особи середнього, старшого і вищого начальницького складу звільняються зі служби в запас (з постановленням на військовий облік), зокрема за порушення дисципліни.

Статтею 2 Закону України «Про міліцію» передбачено, що основними завданнями міліції є: забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона і забезпечення громадського порядку; виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили; забезпечення безпеки дорожнього руху; захист власності від злочинних посягань; виконання кримінальних покарань і адміністративних стягнень; участь у поданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

Відповідно до ст. 1 Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України, службова дисципліна — це дотримання особами рядового і начальницького складу Конституції і законів України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, наказів та інших нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України, підпорядкованих йому органів і підрозділів та Присяги працівника органів внутрішніх справ України.

Статтею 2 цього Статуту передбачено, що дисциплінарний проступок — це невиконання чи неналежне виконання особою рядового або начальницького складу службової дисципліни.

Вимогами ст. 7 вищевказаного Статуту встановлено, що службова дисципліна базується на високій свідомості та зобов'язує кожну особу рядового і начальницького складу, зокрема дотримуватися законодавства, неухильно виконувати вимоги Присяги працівника органів внутрішніх справ України, статутів і наказів начальників, з гідністю і честю поводитися в позаслужбовий час, бути прикладом у дотриманні громадського порядку, припиняти протиправні дії осіб, які їх учиняють.

Відповідно до п. 6 ст. 12 Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України на осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ за порушення службової дисципліни можуть накладатися такі види дисциплінарних стягнень, зокрема звільнення з посади.

Вимогами ст. 14 вищевказаного Статуту передбачено, що з метою з'ясування всіх обставин дисциплінарного проступку, учиненого особою рядового або начальницького складу, начальник призначає службове розслідування.

Перед накладенням дисциплінарного стягнення начальник або особа, яка проводить службове розслідування, повинні зажадати від порушника надання письмового пояснення. Небажання порушника надавати пояснення не перешкоджає накладенню дисциплінарного стягнення.

При визначенні виду дисциплінарного стягнення мають враховуватися тяжкість проступку, обставини, за яких його скоєно, заподіяна шкода, попередня поведінка особи та визнання нею своєї вини, її ставлення до виконання службових обов'язків, рівень кваліфікації тощо.

Звільнення осіб рядового і начальницького складу з органів внутрішніх справ як вид стягнення є крайнім заходом дисциплінарного впливу.

Матеріалами службової перевірки встановлено, що 29 жовтня 2010 р. о 10 год 30 хв під час проведення інструктажу з несення служби по охороні громадського порядку і безпеки під час підготовки та проведення виборів депутатів до обласних, районних, міських, селищних рад та сільських селищних, міських голів, працівниками ІОС УКЗ УМВС області, в приміщенні Козелецької районної ради було виявлено факт перебування на службі у форменому одязі, з табельною вогнепальною зброєю, з явними ознаками алкогольного сп'яніння експерта з техніко-криміналістичного забезпечення органів внутрішніх справ науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при управлінні Міністерства внутрішніх справ області, старшого лейтенанта міліції Ш.

Відповідно до виписки із медичної карти амбулаторного хворого, виданої Чернігівським обласним наркологічним диспансером, щодо результатів медичного огляду з метою виявлення стану алкогольного сп'яніння від 29 жовтня 2010 р. № 1897 та згідно з повторною пробою Рапорта Ш. перебував у стані алкогольного сп'яніння. Позивач від здавання аналізів сечі та крові на вміст алкоголю відмовився, що підтверджується випискою із медичної картки.

Таким чином, Ш. перебував на службі у стані алкогольного сп'яніння, що підтверджується наведеними обставинами.

Крім того, колегія суддів звертає увагу, що Ш. під час скоєння дисциплінарного проступку, а саме перебування на службі в стані алкогольного сп'яніння, був екіпірований табельною зброєю. Тобто працівник міліції перебував на службі з табельною вогнепальною зброєю у стані алкогольного сп'яніння, що є потенційно небезпечним для суспільства. Цей вчинок є не тільки дисциплінарним проступком, але й таким, що дискредитує звання працівника міліції.

Враховуючи наведене, суд апеляційної інстанції дійшов помилкового висновку про задоволення позовних вимог Ш., оскільки доводи, викладені у наказі управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області від 11 листопада 2010 р. № 246 о/с про звільнення Ш., повністю під-

тверджені матеріалами справи. Таким чином рішення суду першої інстанції ухвалено відповідно до закону і скасоване помилково, а тому касаційна скарга підлягає задоволенню, рішення суду апеляційної інстанції — скасуванню, а рішення суду першої інстанції — залишенню в силі.

Керуючись статтями 220, 221, 223, 226, 230, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області задовольнити.

Постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 7 квітня 2011 р. скасувати.

Постанову Чернігівського окружного адміністративного суду від 10 січня 2011 р. у справі за позовом Ш. до управління Міністерства внутрішніх справ України в Чернігівській області про визнання протиправним та скасування наказів, поновлення на роботі та стягнення середньомісячного заробітку і моральної шкоди залишити в силі.

Ухвала оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 31 жовтня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Гаманка О. І., суддів: Білуги С. В., Загороднього А. Ф., розглянувши в порядку письмового провадження касаційну скаргу Б. на постанову Франківського районного суду м. Львова від 20 травня 2009 р. та ухвалу Львівського апеляційного адміністративного суду від 3 березня 2011 р. у справі за позовом Б. до Комісії з питань поновлення прав реабілітованих Львівської обласної ради про визнання рішення незаконним,

в с т а н о в и в:

У листопаді 2007 р. Б. звернувся до суду з позовом до комісії з питань поновлення прав реабілітованих Львівської обласної ради про визнання незаконними та скасування рішень комісії з питань поновлення прав реабілітованих Львівської обласної ради від 19 вересня 2002 р. № 59 та № 60, зобов'язання виплатити йому як спадкоємцю реабілітованих батьків грошову компенсацію за вилучене майно в сумі, що відповідає вартості вилученого майна відповідно до акта опису та оцінки від 5 листопада 1947 р. № 347.

Постановою Франківського районного суду м. Львова від 20 травня 2009 р., залишеною без змін ухвалою Львівського апеляційного адміністративного суду від 3 березня 2011 р., в задоволенні позову відмовлено.

У касаційній скарзі позивач, посилаючись на неправильне застосування судами норм матеріального та процесуального права, просить їх скасувати.

Заслухавши суддю-доповідача, розглянувши та обговоривши доводи касаційної скарги, перевіrivши правильність застосування апеляційним судом норм процесуального права, правової оцінки обставин у справі в межах, визначених ст. 220 КАСУ, колегія суддів вважає, що касаційна скарга не підлягає задоволенню на таких підставах.

З матеріалів справи вбачається та встановлено судами, що Б. як спадкоємцю 1-ї черги реабілітованого надано грошову компенсацію за конфісковане майно у розмірі 80 мінімальних заробітних плат з урахуванням чинного коефіцієнту згідно з рішенням № 59 комісії з питань поновлення прав реабілітованих Львівської обласної ради від 19 вересня 2002 р. та як спадкоємцю 1-ї черги реабілітованої Б. К. надано грошову компенсацію за конфісковане майно у розмірі 15 мінімальних заробітних плат з урахування чинного коефіцієнту згідно з рішенням № 60 комісії з питань поновлення прав реабілітованих Львівської обласної ради від 19 вересня 2002 р.

Відповідно до ч. 5 ст. 5 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» виплати компенсації, повернення майна або відшкодування його вартості реабілітованим регулюється Положенням, затверджуваним Кабінетом Міністрів України.

Як вбачається із положень статей 17,18 «Положення про порядок виплати грошової компенсації, повернення майна або відшкодування його вартості реабілітованим громадянам або їхнім спадкоємцям», затвердженого постановою КМУ від 18 лютого 1993 р. № 112, незалежно від вартості вилучених будівель та майна, загальна сума компенсації не повинна перевищувати 65 мінімальних заробітних плат та до 15 мінімальних заробітних плат реабілітованим на сім'ю.

Згідно зі ст. 1 постанови КМУ «Про порядок розрахунків з реабілітованими громадянами» від 18 квітня 1996 р. № 429 встановлено, що з 1 березня 1996 р. розміри грошової компенсації відшкодування вартості конфіскованого майна реабілітованим громадянам або їхнім спадкоємцям, передбачені Законом України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», визначаються виходячи із суми, що становить 50 % мінімальної заробітної плати, встановленої постановою Верховної Ради України від 20 лютого 1996 р. № 49, яка в свою чергу з 1 лютого 1996 р. встановила мінімальну заробітну плату у розмірі 1 млн 500 тис. крб.

Статтею 5 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» передбачено, що виплати компенсації, повернення майна або

відшкодування його вартості реабілітованим регулюється Положенням, затверджуваним Кабінетом Міністрів України, а тому суди обґрунтовано відмовили позивачу у задоволенні позову.

За правилами ст. 224 КАСУ суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення — без змін, якщо визнає, що суди першої та апеляційної інстанції не допустили порушень норм матеріального і процесуального права при ухваленні судових рішень чи вчиненні процесуальних дій. Не може бути скасовано судові рішення з мотивів порушення норм процесуального права, якщо це не призвело і не могло призвести до неправильного вирішення справи.

Оскаржувані судові рішення першої та апеляційної інстанцій постановлені з дотриманням норм матеріального та процесуального права, доводами касаційної скарги не спростовуються висновки, викладені в судових рішеннях, підстави для їх скасування відсутні.

Керуючись статтями 220, 222, 223, 224, 230, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Б. залишити без задоволення, а постанову Франківського районного суду м. Львова від 20 травня 2009 р. та ухвалу Львівського апеляційного адміністративного суду від 3 березня 2011 р. у справі за позовом Б. до Комісії з питань поновлення прав реабілітованих Львівської обласної ради про визнання рішення незаконним — без змін.

Ухвала оскарженню не підлягає.

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України

від 12 листопада 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України: головуючого — Гаманка О. І., суддів: Білуги С. В., Загороднього А. Ф., при секретарі: Сперкач Т. В., розглянувши у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу ДПА у Сумській області на постанову Сумського окружного адміністративного суду від 10 березня 2010 р. та ухвалу Харківського апеляційного адміністративного суду від 25 серпня 2010 р. у справі за позовом Ш. до ДПА у Сумській області про внесення змін до наказу,

в с т а н о в и л а:

У грудні 2012 р. Ш. звернувся до суду з позовом про визнання незаконними дій посадових осіб ДПА в Сумській області щодо відмови внести зміни

до наказу про його звільнення. Також просив зобов'язати посадових осіб ДПА в Сумській області змінити пункт та статтю звільнення на пенсію, а саме з пп. «б» п. 64 «Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ» (далі — Положення) на пп. «а» п. 65 Положення (за віком).

Позов мотивовано тим, що на день звільнення позивач мав право бути звільненим за пп. «а» п. 65 Положення, а саме: за віком — при досягненні граничного віку, встановленого Законом СРСР «Про загальну військову повинність».

Постановою Сумського окружного адміністративного суду від 10 березня 2010 р., залишеною без змін ухвалою ухвалу Харківського апеляційного адміністративного суду від 25 серпня 2010 р., позов задоволено.

Визнано дії посадових осіб ДПА в Сумській області про відмову в зміні Ш. підстав звільнення на пенсію незаконними.

Зобов'язано посадових осіб ДПА в Сумській області змінити Ш. формулювання звільнення на пенсію, а саме з пп. «б» п. 64 «Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ» на пп. «а» п. 65 вказаного Положення.

У касаційній скарзі відповідач, посилаючись на неправильне застосування судами попередніх інстанцій норм матеріального та процесуального права, просить скасувати рішення суду першої та апеляційної інстанцій та ухвалити нове судове рішення про відмову у задоволенні позову.

Заслухавши суддю-доповідача та перевіrivши правильність застосування судами норм матеріального та процесуального закону, правової оцінки обставин у справі в межах, визначених ст. 220 КАСУ, колегія суддів вважає, що касаційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах.

Судами попередніх інстанцій встановлено та вбачається з матеріалів справи, що Ш., 23 вересня 1965 р. народження, з 24 жовтня 1983 р. по 22 жовтня 1985 р. проходив строкову військову службу в лавах Збройних сил СРСР.

З 1 листопада 1992 р. по 30 березня 1998 р. проходив службу в ОВС.

З 1 квітня 1998 р. позивач був відряджений для проходження служби в Управління податкової міліції ДПА в Сумській області.

27 листопада 2008 р. позивачем подано рапорт про звільнення з податкової міліції у зв'язку з погіршенням стану здоров'я та наявною вислугою років для призначення пенсії.

На підставі наказу ДПА в Сумській області від 18 грудня 2008 р. № 391-О Ш. було звільнено з посади та податкової міліції в запас за пп. «б» п. 64 «Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом ОВС» (через хворобу).

Після звільнення на пенсію, позивач звернувся з листом до керівництва ДПА в Сумській області з проханням змінити йому формулювання звільнення з пп. «б» п. 64 Положення на пп. «а» п. 65 Положення (за віком).

На звернення позивача відповідачем було надано відповідь про те, що в рапорті від 27 листопада 2008 р. Ш. не було вказано, що він має бажання бути звільненим на пенсію саме за умов, передбачених п. «а» ст. 65 Положення і тому підстав для зміни пункту звільнення на пенсію немає.

Задовольняючи позовні вимоги, суди попередніх інстанцій послалися на те, що позивач на день звільнення зі служби мав спеціальне звання «підполковник податкової міліції», вік 43 роки, перебував на військовому обліку у військовому званні «рядовий», а тому має право на звільнення на пенсію за пп. «а» ст. 65 Положення.

Проте колегія суддів вищого адміністративного суду України вважає такий висновок передчасним з огляду на таке.

Згідно з ч. 1 ст. 24 Закону України «Про державну податкову службу» особи начальницького складу податкової міліції проходять службу у порядку, встановленому законодавством для осіб начальницького складу органів внутрішніх справ.

Порядок проходження служби особами рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, їх права і обов'язки визначені Положенням.

Пунктом 7 цього Положення встановлений вік перебування на службі в органах внутрішніх справ для осіб середнього, старшого і вищого начальницького складу залежно від присвоєних їм спеціальних звань.

Відповідно до п. 8 Положення (в редакції, що діяла на час виникнення спірних відносин) особи середнього, старшого і вищого начальницького складу, які досягли встановленого для них п. 7 цього Положення віку перебування на службі, підлягають звільненню в запас із постановкою на військовий облік або у відставку.

Умови і підстави такого звільнення визначені розділом VII «Звільнення зі служби» Положення, згідно з яким особи рядового і начальницького складу мають право звільнитися в запас або у відставку залежно від граничного віку їх перебування в запасі.

Відповідно до пп. «а» п. 65 Положення особи рядового і начальницького складу звільняються зі служби у відставку (із зняттям з військового обліку) за віком при досягненні граничного віку, встановленого Законом СРСР «Про загальну військову повинність» для перебування в запасі осіб, які мають відповідні військові звання.

Отже, умовами для звільнення зі служби осіб середнього, старшого і вищого начальницького складу органів внутрішніх справ у відставку на підставі пп. «а» п. 65 Положення є досягнення віку перебування на службі залежно від присвоєного спеціального звання, а також наявність граничного віку перебування в запасі у відповідному військовому званні.

Як встановили суди попередніх інстанцій, на час звільнення позивач досяг віку 43 років, мав спеціальне звання «підполковник податкової міліції», яке належить до старшого начальницького складу.

Пунктом 7 Положення визначено, що особи старшого начальницького складу у спеціальному званні за винятком полковників міліції та полковників внутрішньої служби перебувають на службі в органах внутрішніх справ до 45 років.

За таких обставин висновок судів першої та апеляційної інстанцій про наявність підстав для звільнення позивача за пп. «а» п. 65 Положення у відставку за умови досягнення ним граничного віку перебування в запасі у військовому званні «рядовий» (40 років) є помилковим і таким, що не відповідає вимогам законодавства, яке регулює спірні відносини, оскільки останній на час звільнення не досяг віку перебування на службі у спеціальному званні «підполковник податкової міліції».

Судами також при постановленні рішень не враховувався висновок військово-лікарської комісії, згідно з яким Ш. за станом здоров'я непридатний до військової служби у мирний час та обмежено придатний у військовий час.

Колегія суддів дійшла висновку, що підстав для зобов'язання відповідача змінити наказ про звільнення Ш. та звільнити його відповідно до пп. «а» п. 65 Положення немає.

Така позиція узгоджується з практикою Верховного Суду України, зокрема викладеною в постанові від 21 лютого 2011 р. № 21-68а10 у справі за позовом Я. до ДПА у Дніпропетровській області, треті особи: ДПА України, Спеціалізована ДПП по роботі з підприємствами гірничо-металургійного комплексу в м. Кривому Розі, Пенсійний фонд України, Головне управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області, управління Пенсійного фонду в Інгулецькому районі м. Кривого Рогу Дніпропетровської області про визнання недійсним наказу та внесення змін до наказу в частині виплати грошової допомоги при звільненні.

Зважаючи на те, що у справі не вимагається збирання або проведення додаткової перевірки доказів, обставини справи судами встановлені повно й правильно, але судами попередніх інстанцій допущена помилка в застосуванні норм матеріального права, суд касаційної інстанції згідно зі ст. 229 КАСУ, скасовує рішення суду першої та апеляційної інстанцій і ухвалює нове рішення.

Керуючись статтями 220, 221, 223, 229, 230, 232 КАСУ, колегія суддів

п о с т а н о в и л а :

Касаційну скаргу ДПА у Сумській області задовольнити.

Постанову Сумського окружного адміністративного суду від 10 березня 2010 р. та ухвалу Харківського апеляційного адміністративного суду від 25 серпня 2010 р. у справі за позовом Ш. до ДПА у Сумській області про внесення змін до наказу скасувати.

Ухвалити нове судове рішення.
Відмовити Ш. у задоволенні позову.
Постанова оскарженню не підлягає.

ПОСТАНОВА
Вищого адміністративного суду України
(вступна та резолютивна частини)
від 12 листопада 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Гаманка О. І., суддів: Білуги С. В., Загороднього А. Ф., за участю позивача, розглянула у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу ДПА у Сумській області на постанову Сумського окружного адміністративного суду від 10 березня 2010 р. та ухвалу Харківського апеляційного адміністративного суду від 25 серпня 2010 р. у справі за позовом Ш. до ДПА у Сумській області про внесення змін до наказу.

Керуючись статтями 160, 167 КАСУ, колегія суддів

п о с т а н о в и л а:

Касаційну скаргу ДПА у Сумській області задовольнити.

Постанову Сумського окружного адміністративного суду від 10 березня 2010 р. та ухвалу Харківського апеляційного адміністративного суду від 25 серпня 2010 р. у справі за позовом Ш. до ДПА у Сумській області про внесення змін до наказу скасувати.

Ухвалити нове судове рішення.
Відмовити Ш. у задоволенні позову.
Постанова оскарженню не підлягає.